

Česká zemědělská univerzita v Praze

Institut vzdělávání a poradenství

Katedra profesního a personálního rozvoje

**Česká zemědělská
univerzita v Praze**

Prevence rizikového chování na střední odborné škole

Bakalářská práce

Autor: **Jan Dort**

Vedoucí práce: Mgr. Lenka Hloušková, Ph.D.

2024

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Institut vzdělávání a poradenství

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jan Dort

Učitelství praktického vyučování

Název práce

Prevence rizikového chování na střední odborné škole

Název anglicky

Prevention of Risky Behaviour in Secondary Vocational School

Cíle práce

Cílem bakalářské práce je zmapovat současnou situaci v oblasti prevence na vybrané střední odborné škole v Chomutově. Na základě kvantitativního a kvalitativního šetření navrhnout doporučení pro zlepšení primární prevence na vybrané střední odborné škole.

Metodika

V teoretické části bude provedena rešerše odborné literatury, budou definovány základní pojmy, jako prevence, rizikové chování, charakteristika adolescence, včetně legislativy a primární prevence ve škole.

V praktické části bude popsána charakteristika vybrané střední odborné školy v Chomutově v oblasti prevence, bude provedeno kvantitativní dotazníkové šetření mezi žáky a kvalitativní šetření formou polostrukturovaného rozhovoru (např. se školním metodikem prevence) – obě zaměřená na zjištění současné situace prevence na dané škole, včetně názorů a potřeb žáků v oblasti primární prevence. Na základě obou šetření budou navržena doporučení pro zlepšení primární prevence na vybrané střední odborné škole.

Postup zpracování BP – doporučené termíny:

- 1) do dubna 2023 – zadávací list – formulace cíle a metodiky
- 2) do konce září 2023 – většina teoretické části práce
- 3) do konce prosince 2023 – dokončení praktické části práce
- 4) leden 2024 – finalizace a úpravy práce
- 5) únor 2024 – odevzdání bakalářské práce

- veškeré části je nutné konzultovat s vedoucím práce

- domluvit si pravidelné konzultace jednotlivých částí práce

- nutná konzultace na dotazníkové šetření či rozhovor – schválení otázek vedoucím práce

Doporučený rozsah práce

40

Klíčová slova

rizikové chování, primární prevence, střední odborná škola, metodik prevence, žák

Doporučené zdroje informací

- KABÍČEK, Pavel, Ladislav CŠÉMY a Jana HAMANOVÁ. Rizikové chování v dospívání a jeho vztah ke zdraví. Praha: Triton, 2014. ISBN 978-80-7387-793-4.
- MIOVSKÝ, Michal, Roman GABRHELÍK, Miroslav CHARVÁT, Lenka ŠTASTNÁ, Lucie JURYSTOVÁ a Veronika MARTANOVÁ. Kvalita a efektivita v prevenci rizikového chování dětí a dospívajících. Praha: Klinika adiktologie 1. LF UK v Praze a VFN v Praze, 2015. Monografie. ISBN 978-80-7422-391-4.
- RICHTER, Matthias. Risk Behaviour in Adolescence. Patterns, Determinants and Consequences. Springer, 2010. ISBN 978-3-531-17336-8. <https://doi.org/10.1007/978-3-531-92364-2>.
- SOBOTKOVÁ, Veronika a kol. Rizikové a antisociální chování v adolescenci. Vyd. 1. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-4042-3.
- TITMANOVÁ, Michaela. Prevence rizikového chování: praktická příručka pro práci se třídou. Praha: Univerzita Karlova, 2019. ISBN 978-80-7603-034-3.
- VÁGNEROVÁ, M. Vývojová psychologie: dětství a dospívání. Praha: Karolinum, 2012. ISBN 978-80-246-2846-2.

Předběžný termín obhajoby

2023/24 LS – IVP

Vedoucí práce

Mgr. Lenka Hloušková, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra profesního a personálního rozvoje

Elektronicky schváleno dne 10. 11. 2023

Mgr. Jiří Votava, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 10. 11. 2023

prof. Ing. Petr Valášek, Ph.D.

Pověřený ředitel

V Praze dne 24. 03. 2024

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma:

Prevence rizikového chování na střední odborné škole

vypracoval samostatně a citoval jsem všechny informační zdroje, které jsem v práci použil a které jsem rovněž uvedl na konci práce v seznamu použitých informačních zdrojů.

Jsem si vědom, že na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, především ustanovení § 35 odst. 3 tohoto zákona, tj. o užití tohoto díla.

Jsem si vědom, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím s jejím zveřejněním podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a to i bez ohledu na výsledek její obhajoby.

Svým podpisem rovněž prohlašuji, že elektronická verze práce je totožná s verzí tištěnou a že s údaji uvedenými v práci bylo nakládáno v souvislosti s GDPR.

V dne

.....
(podpis autora práce)

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji Mgr. Lence Hlouškové, Ph.D., za odborné vedení a užitečné rady při psaní této bakalářské práce.

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá primární prevencí rizikového chování na středních odborných školách, je rozdělena na dvě části, teoretickou a praktickou. V teoretické části je vymezen pojem primární prevence jako prostředek školy k zamezení vzniku zmírnění důsledků rizikového chování žáků. Dále teoretická část práce. Zahrnuje popis chování v adolescenci, tvorbu preventivních programů, možnosti intervencí institucí pomáhajících při vzniku rizikového chování a řešením příčin nejčastější formy rizikového chování, kterým je záškoláctví. V praktické části na charakteristiku vybrané střední odborné školy v Chomutově. Navazuje popis průběhu a vyhodnocení dotazníkového šetření. Cílem dotazníkového šetření bylo, zmapovat výskyt záškoláctví a jeho prevenci na vybrané střední škole. Součástí šetření je polostrukturovaný rozhovor se školním metodikem prevence. Na základě zjištěných výsledků uvádím své návrhy na zlepšení stávající situace.

Klíčová slova

Rizikové chování, primární prevence, záškoláctví,

Abstract

The bachelor thesis deals with the primary prevention of risky behaviour in secondary vocational schools and is divided into two parts, theoretical and practical. The theoretical part defines the concept of primary prevention as a means of the school to prevent the occurrence of mitigating the consequences of risky behaviour of pupils. Then the theoretical part of the thesis. It includes a description of behaviour in adolescence, the development of prevention programmes, the possibilities of intervention of institutions helping in the emergence of risky behaviour and addressing the causes of the most common form of risky behaviour, which is truancy. In the practical part, the characteristics of a selected secondary vocational school in Chomutov. This is followed by a description of the course and evaluation of the questionnaire survey. The aim of the questionnaire survey was to map the incidence of truancy and its prevention in the selected secondary school. The survey includes a semi-structured interview with the school prevention methodologist. On the basis of the results, I present my suggestions for improving the current situation.

Keywords

Risk behaviour, primary prevention, truancy,

OBSAH

1	ÚVOD	10
TEORETICKÁ VÝCHODISKA		
2	Cíl a metodika	11
2.1	Prevence rizikového chování	11
2.2	Historický vývoj prevence rizikového chování	14
2.3	Rizikové chování a jeho formy	16
2.3.1	Záškoláctví	21
2.3.2	Příčiny záškoláctví	23
2.3.3	Typy záškoláctví	27
2.3.4	Prevence záškoláctví	28
2.3.5	Pohled na záškoláctví v zahraničí	29
3.	Intervence záškoláctví na středních odborných školách	31
3.1	Legislativní opatření týkající se záškoláctví	31
3.2	Realizace preventivního programu	34
3.2.1.	Instituce pomáhající při řešení školních problémů	38
3.2.2	Minimální preventivní program	39
PRAKTICKÁ ČÁST		
4	Charakteristika vybrané střední odborné školy v Chomutově	43
4.1	Dotazníkové šetření	44
4.2	Polostrukturovaný rozhovor	48
5	Vlastní doporučení	49
6	ZÁVĚR	50
7	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	52
8	SEZNAM OBRÁZKŮ	56

9 SEZNAM PŘÍLOH.....	57
----------------------	----

1 ÚVOD

Pro období adolescence je typické získávání nezávislosti především na rodičích. Je normální, že dospívající bojují proti autoritám a posunují dosavadní hranice. Je to přirozené chování na cestě k dospělosti. Nejvýrazněji se objevuje toto chování při přechodu žáků, ze základní na střední školu. Nové prostředí, spolužáci, učitelé. Žáci přicházejí na střední školy, aby získali vzdělání a v případě středních odborných škol také proto, aby se připravili na budoucí povolání. Změna prostředí, ale pro ně může být i možností setkávat se s negativní projevů chování, které překračují sociální normy. Takový způsob chování nazýváme rizikovým. V obsahu práce je popsána nejrozšířenější forma rizikového chování - záškoláctví, jeho projevy a příčiny. Teoretická část práce popisuje vlivy, které na žáka působí, vliv rodiny, školního prostředí a vrstevnické skupiny. Intervenční postupy jsou zaměřené na rizikové chování, na eliminování rizik, snižování intenzity již vzniklých rizik a řešení dopadů rizikového chování. V teoretické části práce uvádím možnosti intervence, realizaci a tvorbu minimálního preventivního programu.

Cílem práce je zmapování situace spojené se záškoláctvím na střední odborné škole v Chomutově. Záškoláctví a primární prevence jsou hlavním cílem práce. Fakta o záškoláctví na střední odborné škole jsem zjišťoval pomocí dotazníku.

K dotazníkovému šetření jsem měl souhlas ředitele školy, otázky do dotazníku byly směřovány na výskyt záškoláctví a primární prevenci rizikového chování. S výsledky dotazníkového šetření jsem seznámil školního metodika prevence a na základě výsledků jsem s ním vedl rozhovor.

Z dotazníku i z rozhovoru vyplynulo, že záškoláctví na této škole je dlouhodobý problém. Škola se však snaží pomocí preventivního programu a úpravami školního řádu minimalizovat výskyt záškoláctví.

TEORETICKÁ ČÁST

2 Cíl a metodika

Cílem mé bakalářské práce bylo zmapovat současnou situaci v oblasti prevence záškoláctví ve vybrané střední škole v Chomutově. Na základě kvantitativního a kvalitativního šetření jsou navržena doporučení ke zlepšení specifické a nespecifické primární prevence v oblasti záškoláctví. V teoretické části byla provedena rešerše odborné literatury. Byly definovány základní pojmy, prevence rizikového chování, charakteristika adolescence, legislativní opatření týkající se záškoláctví, realizace spolupráce při tvorbě programů primární prevence. V praktické části byla popsána charakteristika v oblasti prevence, bylo provedeno dotazníkové šetření mezi žáky, polostrukturovaný rozhovor se školním metodikem prevence.

Na základě šetření o názorech a potřebách žáků ve vztahu k primární prevenci byla navržena doporučení pro zlepšení primární prevence ve škole.

2.1 Prevence rizikového chování

Pojem prevence pochází z latinského *pre* (před) a *veni* (chodit, přicházet). Volně přeloženo prevence znamená předcházení. Pojem se vyskytuje ve všech světových jazycích a má v nich obdobný význam. Votava, (2019, s. 96) cituje Miovský (2015), definuje primární prevenci jako:

„Jakýkoliv typ výchovných, vzdělávacích, zdravotních, sociálních, či jiných intervencí směřujících předcházení výskytu rizikového chování zamezujících jeho další progresi, zmírňující již existující formy, projevy rizikového chování, nebo pomáhající řešit jeho důsledky.“(Miovský, 2015 In Votava, 2019, s. 96)

Hartl a Hartlová (2000, s. 450) uvádějí, že prevence znamená: „Předcházení nežádoucím jevům, nehodám, úrazům, nemocem je proces vzniku negativního jevu, který může nastoupit v různých fázích ohrožení.“

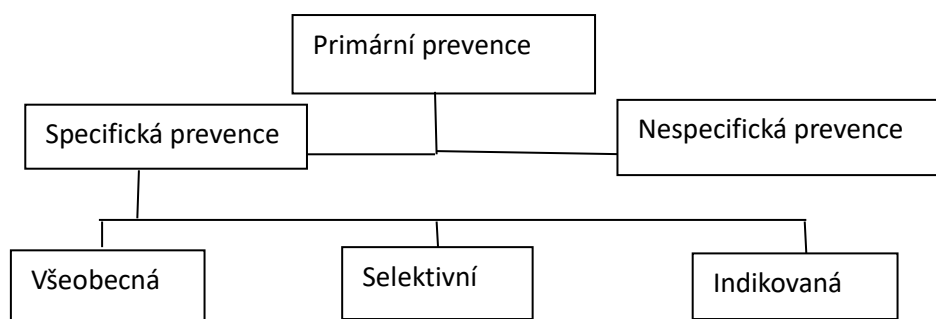
- Primární prevence, zaměřená jak obecně, tak nespécificky na posilování zdraví s očekáváním, že se tak zesílí i obranyschopnost a sníží potenciální výskyt poruch zdraví a specifické nebezpečí, což je nazýváno profylaxí snižující riziko výskytu poruchy;

- Sekundární prevence, se zabývá včasným zachycením osob s rizikovým chováním latentních stádií nemoci či rizikových osob s cílem předejít rozvoji onemocnění, komplikacím, chronickým problémům, často se v jejím rámci používá depistáž, tedy včasná diagnostika nemoci či problému ve fázi prepatogeneze a subklinických projevů

- Terciální prevenci, srovnáváme s termínem zdravotní rehabilitace s obnovením fyzických, psychických a sociálních funkcí člověka. (Petrusek, Vodáková 1996, s. 842)

V metodických dokumentech Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy (dále jen MŠMT) bývá primární prevence dělena podle následujícího schématu:

Dělení primární prevence

(Miovský a kol. 2010, s. 13)

V prevenci lze rozlišovat specifickou a nespécifickou primární prevenci. Všechny prvky výše uvedeného schématu tvoří systém primární prevence. Rozdíly ve specifické prevenci mezi všeobecnou, selektivní a indikovanou prevencí odpovídají rozsahu programu, použitým metodám, ale také nárokům na kvalifikaci a zkušenosti osoby, která program vede. Nespécifická primární prevence rizikového chování zahrnuje aktivity, u nichž není prvoplánová souvislost s některými konkrétními

rizikovými jevy. Díky tomu, že je podporováno zdravé fungování skupiny a posilována odolnost jedince (biologická, psychologická, sociální), například pomocí smysluplné nabídky aktivit pro volný čas, dochází k budování přirozené bariéry vůči potencionálnímu ohrožení. Naproti tomu specifická primární prevence se snaží zamezit výskytu konkrétních rizikových jevů. (MŠMT, Praha: 2019 s. 5)

Všeobecná primární prevence je zaměřena obecně na celou populaci žáků všech stupňů školské soustavy. Může přizpůsobovat formy a metody práce podle skupiny žáků. Obvykle má charakter hromadného působení s účastí většího počtu osob (celá třída, někdy i více tříd najednou). Vést program může například školní metodik primární prevence, absolventi kurzu lektorských dovedností, nebo lidé se specifickými dovednostmi a zkušenostmi. (MŠMT, Praha: 2019, s. 10)

Selektivní primární prevence je určena zpravidla skupinám žáků, u kterých byly identifikovány některé rizikové skutečnosti. Jedná se například o jejich sociální původ, příslušnost k rizikové skupině, místo bydliště (sociálně vyloučená lokalita), rodinná situace (rodiče uživatelé drog) pro ohrožené skupiny jsou navrhovány selektivní programy primární prevence.

Indikovaná primární prevence je určená pro jedince či skupinu ohroženou rizikovými faktory. Základním znakem je, že jedinec byl do skupiny indikován – vybrán podle posouzení své individuální situace (diagnostikou, screeningem, dotazníky podobně).

Cílem indikativní prevence je zcela zabránit dalšímu výskytu problémového jevu, nebo jeho frekvenci snížit. (MŠMT, Praha: 2019, s. 11)

Nešpor (1999) uvádí, jaké zásady by měla primární prevence ve škole splňovat, prevence by měla být:

- Včasná a dlouhodobá
- Ucelená a systematická
- Koordinovaná
- Odborná a fundovaná
- Nenásilná a nenucená

Nešpor (1999) tvrdí, že „Cíle, které budou hodnoceny, mají být měřitelné, definované, specifické, realistické a dosažitelné danými prostředky.“

(Nešpor 1999, s. 17)

Preventivně výchovné cíle se orientují do tří složek osobnosti člověka

- Snaha ovlivňovat (kognitivní stránku) – kognitivní metody (preventivní aktivity působí převážně na intelekt)
- Snaha o ovlivňování emotivní stránky člověka – emotivní metody (působí na city)
- Oblast konativní, zahrnuje cíle, které mají snahu změnit způsoby chování - konativní metody působící na vůli, chování (Nešpor, 1999, s. 17)

Metody přímého a nepřímého působení

- Metody přímého působení: dotazování ukládání požadavků, rozhovor, vysvětlování, objasňování a podávání informací, metody vyvolávání a tlumení citů, přesvědčování, dohoda o modifikaci chování, podmiňování, vyjednávání, mediace
- Metody nepřímého působení: pedagogizace prostředí, práce se skupinou, metoda příkladu, práce s komunitou, brainstorming. (Nešpor, 1999, s. 17)

2.2 Historický vývoj prevence rizikového chování.

Vývoj prevence rizikového chování začíná v České republice až po roce 1989, před rokem 1989 byla představa o primární prevenci nejasná a nelze hovořit o žádném systému ani o koncepčním přístupu. Tato oblast spadala do působnosti Ministerstva zdravotnictví, konkrétně Ústav zdravotní výchovy. Neexistoval však žádný oficiální dokument, který by preventivní systém definoval. Miovský (2015, s. 19) zmiňuje dokument: Boj proti negativním jevům mládeže. Jeho charakter byl více moralizující a ideologický než odborný. Koncepce prevence byla postavena na principu odstrašování, bagatelizace, zkreslování a zamlčování některých významných

skutečností. Společenskou diskusi otevřelo několik filmů a knih. Memento (Radek John 1986), Pavučina (Zaoral, 1986), překlad knihy My děti ze stanice ZOO (Christiáne 1987). Od 90. let 20. století nabývalo téma prevence sociálně patologických jevů na důležitosti, ale pozornost se soustředila hlavně na protidrogovou prevenci. Základním dokumentem, který odstartoval snahu vytvořit jednotnou koncepci protidrogové politiky v ČR, jejíž součástí je také primární prevence, byla první strategie protidrogové politiky (MV ČR, 1993). Tento dokument obsahoval poprvé v historii ČR pokus definovat, co je třeba systémově změnit, aby mohla začít fungovat skutečně efektivní síť preventivních a léčebných programů (Miovský a kol. 2010).

Také se v této době setkáváme s několika důležitými publikacemi, které pozitivně ovlivnily další směřování prevence. Nešpor a Csémy (1993) se zabývají některými preventivními přístupy a metodami. Primární prevence ve školách se stala předmětem diskuzí v odborných kruzích a začala se formovat představa, kam by měla primární prevence ve školách směřovat. Zodpovědnost za primární prevenci uvnitř MŠMT převzal odbor speciálního školství a prevence, kterému se podařilo ve spolupráci s Radou vlády pro koordinaci protidrogové politiky sestavit pracovní skupinu primární prevence složenou ze zástupců všech resortů a zástupců poskytovatelů služeb a krajů. (Miovský, 2010).

Školská primární prevence se začala rozvíjet po vytvoření Národního centra na podporu zdraví, které zahájilo práci vzděláváním pedagogických pracovníků škol.

Bylo nutné začít bezodkladně rozvíjet výukové a vzdělávací programy pro žáky všech stupňů školské soustavy. Do systému prevence se posléze zapojili také další aktéři, vedle státní správy především vysoké školy. „Ministerstvo školství tak již od 90. let začalo vytvářet a průběžně aktualizovat koncepci preventivní činnosti v rámci školské soustavy, vznikaly první programy, publikace a metodické předpisy.“ (Votava, 2019 s. 95).

2.3 Rizikové chování a jeho formy

Rizikové chování je komplexní pojem, který zahrnuje problémové, asociální, delikventní a antisociální chování. Užívá se ve společenskovedních i medicínských oborech. Pod tímto pojmem chápeme takové chování, které přímo nebo nepřímo ústí k psychosociálnímu nebo zdravotnímu poškození jedince, jiných osob, majetku nebo prostředí (Macek, 2003). Rizikové chování, chápeme jako pojem nadřazený k problémovému, asociálnímu, delikventnímu a antisociálnímu chování tyto teorie vysvětlují působení biologických nebo psychologických či sociálních příčin. V rizikovém chování dominují projevy, jako je například užívání návykových látek či vandalismus. Po dosažení dospělosti, toto chování v převážné většině samo odezní.

Sobotková uvádí studii Boniové, Catelinové a Ciairanové (2005),

„chování, jednání a konání adolescentů ať zdravé (bezpečné), nebo rizikové slouží k tomu, aby naplnili své cíle dosažení identity, či autonomie. Pro období dospívání, je typická rychlost a jednoznačnost interpretací a nedostatečná integrace předchozích skutečností. Adolescenti jednají v určitém kontextu, nenáhodně tak, aby dosáhli pro ně osobně důležitých cílů, které jsou spojeny s vývojovými úkoly v určité kultuře. Boninová, Catelinová a Ciairanová (2005) vymezily způsoby a důvody chování, jednání a konání, které umožňují překlenout období dospívání, tedy období, kdy jedinec není vnímán ani jako dospělý, ani jako dítě a nachází se v nejasně definovaném prostředí. Vymezené adaptační mechanismy, aspekty socializace (důvody chování) pak autorky spojují s rizikovým nebo s bezpečným chováním (způsoby chování), nejsou typické pouze pro delikventní jednání, ale pro období adolescence obecně.“ (Sobotková a kol. 2014 s. 34)

Podle Boninové, Cattelinové a Ciairanové (2005) existují tři druhy důvodů chování a jednání.

- „Formování identity (nápodoba dospělých, dosažení autonomie, identifikace a diferenciacce, sebepotvrzování, experimentování, překračování limitů, vyhledávání nových zážitků, vnímání vlastní kontroly a coping)

- Vztahy s vrstevníky (komunikace, sdílení zážitků a emocí, sdílený rituál napodobování a soutěživost, zkoumání reakcí a limitů)
 - Vztahy s dospělými (zkoumání reakcí a limitů diferenciacce a opozice)“
- (Sobotková, a kol. 2014, s.34)

Způsoby chování spojené s vývojem identity a vztahů

Chování související s vývojem identity a vztahů.

Napodobování dospělých Snaha začlenit se do světa dospělých, např. kouření, pití a sexuální chování, které je v dospělosti považováno za normální. Přitom zažívají pocit dospělosti, ale nedosahují dalších základních atributů dospělosti.

V procesu dosahování vlastní identity dospívající dosahují autonomie tím, že se vymaňují ze závislosti na nukleární rodině a názorech druhých, které jsou typické pro dětství, a tím, že v případě rizikového chování prokazují sobě i druhým, že se mohou rozhodovat nezávisle na názorech rodičů a ostatních dospělých. To se může týkat například užívání drog, sexuálního chování, stravovacích návyků nebo protispolečenského chování.

Identifikace a rozlišování. Rozlišování od dospělých obecně a zejména od rodičů. Typické jsou mnohé typy rizikového chování, např. porušování norem, ale i bezpečné chování, např. nošení výstředního oblečení nebo zastávání nekonvenčních myšlenek.

Dospívající proto hledají podporu u vrstevníků, kteří se nacházejí ve stejném vývojovém procesu. V rámci skupiny se vyskytuje jak rizikové (skupinové kouření),

tak bezpečné chování (chození na koncerty). Příslušnost k určité skupině je odlišuje nejen od dospělých, ale možná především od ostatních vrstevnických skupin.

Sebepotvrzení a experimentování. Osobní poznávací a sexuální rozvoj otevírá nové fyzické, psychické a sociální možnosti. Dospívající hledají potvrzení své autonomie od druhých, zejména od dospělých. Velmi často je to spojeno s extrémně nebezpečným a fyzicky náročným chováním, jako jsou extrémní sporty a nebezpečné řízení.

Posouvání hranic. Potřeba fyzického a emocionálního oddělení od nukleární rodiny, které je nezbytné pro identitu. Dospívající deklarují svou nezávislost, dělají vlastní rozhodnutí a dosahují životního stylu, který jim vyhovuje, navzdory pravidlům a zákonům dospělých. V případě nebezpečného chování, jako je užívání drog. Bezpečné chování, např. nedodržování zvyků a rodinných tradic.

Vyhledávání nových zážitků. Potřeba experimentovat s novými stavy vědomí, objevovat různé tělesné pocity a prožívat nové, dříve nepoznané emoce je posilována silným tlakem na prožívání nových věcí a vyhledáváním všeho odlišného nebo neobvyklého. To se projevuje zejména v užívání psychoaktivních látek, sexuálním chování, nebezpečném řízení a rizikovém chování.

Uznávání sebekontroly. Upřednostňování kontroly nad vlastním chováním před kontrolou dospělých vede mladé lidi k riskantním činům, aby ukázali, že jsou schopni situaci zvládnout, že jsou zodpovědní a mohou kdykoli přestat, aniž by způsobili škodu.

Zvládání a únik. Užívání drog, pití alkoholu, poruchy příjmu potravy a hledání útěchy v jídle mohou být používány jako strategie zvládání, aby se vyrovnali s tím, že nejsou schopni plnit požadavky rodiny, školy a sociálního prostředí.

Komunikace. Komunikace s vrstevníky je pro mladé lidi důležitá a některá riziková chování jsou využívána k podpoře komunikace a vytvoření atmosféry otevřenosti, uvolnění a pohody - například užívání alkoholu, marihuany a psychoaktivních látek.

Sdílení zážitků a pocitů. Potřeba vyjádřit identifikaci se skupinou, do které mladý člověk patří nebo chce patřit, aby získal popularitu nebo pověst.

Společné rituály. Rizikové chování spojuje dospívající s vrstevníky prostřednictvím ritualizovaného chování, které se vyznačuje opakováním, nadbytečností a zveličováním určitých úkonů - příkladem takového chování je rituál sdílení cigarety nebo marihuanového jointu. Tato touha se projevuje nejen rituály užívání marihuany, alkoholu a tabáku, ale také kolektivním agresivním a sexuálním chováním.

Napodobování, soutěžení. Ve skupinách lidé napodobují rizikové chování ostatních. Iluze kontroly pomáhá modifikovat vnímání skutečného rizika a vystavuje mladé lidi nekontrolovatelným a nebezpečným situacím, jako je nebezpečné řízení, rizikové hry, deviantní chování, užívání psychoaktivních látek, rizikové sexuální chování a poruchy příjmu potravy.

Prozkoumejte reakce a omezení. Dospívající se často zapojují do rizikového chování, aby zjistili, jak dospělí reagují. Zkoušejí hranice stanovené dospělými a to, co se stane, když pravidla poruší. Mezi rizikové chování patří poruchy příjmu potravy, užívání drog a deviantní chování, zatímco mezi bezpečné chování patří netradiční oblékání.

Diferenciace a konflikty. Dospívající při utváření vlastní identity hledají jiné vzory než rodiče a dospělí. Hledají ji u svých vrstevníků a bouří se proti rodičovským vzorům. (Sobotková, 2014, s. 34-35)

tabulka č. 1 Způsoby chování spojené s vývojem identity a vztahů

Srovnání Sobotková (2014, s. 35)

Identita	Vztahy
Dospělost	S vrstevníky
Získání autonomie	Sdílení chování a pocitů
Identifikace a diferenciac	Sdílený rituál
Sebepotvrzování a experimentování	Napodobování
Překračování hranic	Zkoumání reakcí a hranic
Uznávání seberegulace	S dospělými
Vyhledávání nových zkušeností	Diferenciace a opozice
Coping (zvládání a únik)	Zkoumání reakcí a limitů

Miovský a Bártík (2010) uvádí sedm typů rizikového chování v užším pojetí a dva další typy v širším pojetí. V užším pojetí k rizikovému chování řadí:

- Záškoláctví
- Šikanu a extrémní projevy agrese
- Extrémně rizikové sporty a rizikové chování v dopravě
- Rasismus a xenofobie
- Negativní působení sekt
- Sexuální rizikové chování

- Závislostní chování, které se dále dělí podle druhů závislosti

Miovský a Bártík (2010) přidávají jako širší koncept další dva typy, které jsou sice velmi závažné, ale nezapadají přesně do výše uvedeného konceptu sedmi typů:

- Poruchy a problémy spojené se syndromem týraného a zanedbávaného dítěte.
- Spektrum poruch příjmu potravy

Rizikovému chování ať způsobeného duševní poruchou či ovlivněné prostředím, lze při vhodné motivaci a preventivních programech předcházet jeho následkům. Nejrozšířenější formou rizikového chování na středních školách je záškoláctví. V následující podkapitole se věnuji příčinám, vlivům, důsledkům a prevenci záškoláctví.

2.3.1 Záškoláctví

Problém záškoláctví patří mezi nejrozšířenější formu rizikového chování ve školství. Podle Kyriacoua (2005) mnozí autoři zdůrazňují, že pro první neomluvenou nepřítomnost existuje vždy jasný důvod. Muže to být šikana snaha vytáhnout se před kamarády atp. pokud škola ani rodiče pravé důvody absence neodhalí, nebo se o ně ani nezajímají, může lehce dojít k opakovanému záškoláctví a to vždy, kdykoliv bude mít žák pocit, že nedokáže zvládnout nějaký úkol nebo nebude-li chtít trhat partu. Pokud bychom záškoláctví chtěli zařadit přesněji, lze využít nejčastější členění poruch chování, a to podle stupně závažnosti. Toto členění se až na výjimky shoduje u většiny současných autorů z oblasti speciální pedagogiky, je tedy záškoláctví zařazeno mezi poruchy chování asociálního charakteru.

Vojtová (2008) uvádí, že v anglosaských zemích se v psychologii a speciální pedagogice užívá dimenzionální klasifikace poruch chování. Záškoláctví zde patří do 4. skupiny s názvem „socializovaná agrese“. Mimo jiné sem patří také skupinová agrese, loupeže a identifikace s delikventní skupinou. Odvolává se na zahraniční speciálně-pedagogickou literaturu a začleňuje záškoláctví společně s lhaním a krádežemi mezi poruchy chování vyplývající z konfliktu a to v rámci školní klasifikace. (Vojtová,2008, s.84)

Záškoláctví (chození za školu) bývá také označováno jako přestupek žáka, který úmyslně zanedbává návštěvu školy. Je chápáno, jako porušení školního řádu.

Nezřídkou je spojeno s dalšími sociálně patologickými jevy, které mají neblahý vliv na osobnostní vývoj jedince. „Záškoláctví bývá spojeno s útekami a toulkami často i s podvody. Záškoláctví se tedy prolíná řadou jiných podob rizikového chování a někdy je obtížné stanovit mezi nimi pevnou hranici. Záškolák obvykle místo školy pro sebe nachází „lepší program“ toulá se, přitom vyhledává společnost nejčastěji svých vrstevníků s podobným chováním. Podvádí, aby si zajistil volnost“ (Střelec a kol., 2004).

Shrneme-li níže uvedené poznatky dospějeme k závěru, že záškoláctví lze posuzovat hned v rámci několika oborů psychologického, popřípadě psychiatrického. Lazarová (1998) píše: „Záškoláctví je nejčastěji považováno za jeden z možných projevů socializované poruchy chování typický pro děti obvykle dobře zapojené do skupiny svých vrstevníků. Nelze však vyloučit záškoláctví ani u jedinců s problémy právě sociability (pasivní forma poruchy psychosociálních vztahů)“ Lazarová (1998, s.39).

Jednoduchá a jasná je definice záškoláctví Vágnerové (2001), která charakterizuje

Záškoláctví. „Komplex obranného chování únikového charakteru. Cílem je, vyhnout se subjektivně neúnosné zátěži, kterou v tomto případě představuje škola“ (Vágnerová, 2001, s. 73).

V pedagogickém slovníku, je záškoláctví popsáno, jako „zvláštní případ absentérství, jev, kdy se žák úmyslně bez omluvy a bez vědomí popř. souhlasu rodičů nezúčastňuje vyučování a zdržuje se mimo domov. Má z pravidla souvislost se školní neúspěšností žáka“ (Průcha a kol. 2003, s. 310).

V defektologickém slovníku, je záškoláctví definováno, jako porucha vztahu k učení, která může být znakem efektivity. Dále uvádí, že „za záškoláctví, se považuje opakovaná neomluvená absence žáka, na vyučování v rozsahu desítek až stovek zameškaných hodin, aniž se žák snaží omluvit“ (Sovák a kol. 2000, s. 410-411)

Dělení záškoláctví dle Vágnerové (1998)

Impulzivní – není předem plánované, žák reaguje náhle, neplánuje, odejde většinou v průběhu vyučování, může trvat i několik dní.

Účelové plánované – odchod ze školy je předem plánovaný, žák se vzdaluje ze školy pod nejrůznějšími záminkami v době, kdy očekává zkoušení nebo kdy má mít neoblíbený předmět, učitele.

2.3.2 Příčiny záškoláctví

Najít příčiny, které vedou k záškoláctví, je klíčem k úspěšné intervenci. Zaměříme-li se pouze na projevy záškoláctví, nemusí být úspěšná. Odhalení skutečné příčiny vede také k účinným postupům při primární prevenci v případech, kdy lze očekávat podobné chování u ostatních žáků. Příčiny můžeme rozdělit na vnitřní a vnější. Vnitřní příčiny spočívají v osobnostních rysech žáka a mohou poukazovat na vážnější poruchu osobnosti.

Vnějšími příčinami rozumíme vliv rodinného prostředí, školy a vrstevnické skupiny.

(Říčan, Krejčířová a kol. 2006, s. 248)

Vnitřní příčiny

(Train, 2001) „Jak ovlivní nemoc dítěte vznik poruchy emocí nebo chování záleží na jeho věku, schopnosti porozumět svému stavu a vyrovnat se s tím, a na podpoře rodičů“ (Train, 2001, s. 30). Rovněž Matějček (2011, s. 307) píše o tom, že pokud se záškoláctví opakuje a není způsobeno nátlakem party, jde o určitou povahovou slabost dítěte, jeho malou odolnost vůči zátěži a sníženou frustrační toleranci. (Matějček, 2011, s. 307)

Lazarová (1998, s. 6) řadí mezi vnitřní příčiny problémového chování žáka osobnostní vlastnosti žáka, a to zejména jeho temperament, zvláště z hlediska emoční stability či lability převažující emoční ladění, sklon žáka k extroverzi či introverzi. Podle těchto vlastností lze preventivně volit přístup k žákům, protože lze odhadnout, jak zareaguje introvert či labilní žák na špatnou známku nebo důraznější výtku.

Vnější příčiny

Rodinné prostředí patří k zásadním vnějším příčinám záškoláctví. V rodině se osobnost dítěte tvaruje. Rodinné prostředí ovlivňuje jeho vlastnosti, názory i životní styl, je ovlivněn rodinnou výchovou. Zde mohou vznikat různé patologie, např. Neslouží-li rodič jako dobrý vzor, nebo má sám nezodpovědný přístup k povinnostem může dítě přijmout tyto škodlivé návyky. Záškoláctví může být v rodině podporováno, jestliže rodiče neuznávají význam vzdělání. „Na chování dítěte má vliv styl výchovy, který je v rodině prosazován. Negativní vliv s ohledem na záškoláctví má přehnaná péče, nebo naopak nezáměr o dítě. Také v rodinách autoritativních a zaměřených na výkon dítěte, může docházet k záškoláctví častěji. Rodiče mají na dítě vysoké nároky, a jestliže jim dítě nevyhoví, následují přísné tresty. V rodinách je kladen velký důraz na přání rodičů, představy dítěte o jeho vlastním životě jsou druhotné. Nerozvíjí svou spontaneitu a soběstačnost. Je závislé na uznání druhých a může trpět strachem ze selhání. (Jedlička, Kořa 1998, s. 57)

„V hyperprotektivních rodinách také může zavládnout atmosféra, která záškoláctví podporuje. Jedná se o skryté záškoláctví. Dítě je rodiči ve škole omlouváno a s jejich vědomím zůstává doma. Významnou roli hraje starostlivá matka, která není schopná realisticky zhodnotit potřeby dítěte. Často mu zametá cestičku, jedná s učiteli, aby zlepšila jejich dojem. Vede dítě k nesamostatnosti, což může být znevýhodněním do budoucího života.“(Jedlička, Kořa, 1998, s. 57)

Rodiny s nízkou sociálně kulturní úrovní, kde dochází k materiálnímu nedostatku, který znemožňuje dítěti návštěvu školy. Patří sem také mnohoproblémové rodiny, jedná se o rodiny, kde se nevyskytuje pouze jedna patologie. „Individuální problémy, které se v mnohaproblémových rodinách v různých kombinacích vyskytují, jsou zločinnost, závislost na návykových látkách, hazardních hrách, nezaměstnanost, prostituce. Výchova je v těchto rodinách často poskytována pouze jedním z rodičů, zpravidla matkou, která však své děti nezvládá. V těchto rodinách nejsou jasně vymezené role a není stanoven pevný řád. Dítě např. není nikým nuceno vstávat ráno

do školy nebo dělat domácí úkoly. Někdy také zastává roli živitele rodiny, školu nenavštěvuje z důvodu výdělečné činnosti. (Matoušek, Kodymová, 2010, s. 76)

Školní prostředí

„Škola je po rodině druhým nejvýznamnějším socializačním činitelem a institucí, která ovlivňuje osobnost, vztahy a běžnou každodenní životní zkušenost dospívajících“. (Macek, 2003, s. 69)

K příčinám, které ovlivňují chování žáků, patří:

Školní neúspěšnost, která představuje nevyhovující výsledky žáka při školním hodnocení. Provází jí strach ze školy, negativní vztah k učení, ke vzdělání k učitelům. (Průcha a kol., 2003, s. 240 - 241)

„Neúspěch v podobě špatné známky, kritiky, výsměchu, představuje negativní motivační impuls. Posiluje negativní očekávání a obavy z dalšího selhání. Má tendenci reagovat obrannými mechanismy. Každé další selhání posiluje potřebu vyhnout se neúspěchu“. (Vágnerová, 2002, s. 177)

Také Fontana popisuje opakované selhání, jako ztrátu sebedůvěry. „Rezignují, protože dojdou k přesvědčení, že nemohou splnit, co se od nich očekává, vede až k odmítání školy jako nudné a hloupé“. Fontana, (2003, s. 154)

Kriacou hovoří o tom, že jednou z příčin záškoláctví může být frustrace z určitého typu vzdělávacích aktivit a postupů. (Kyriacou, 2005, s. 52)

Opakování ročníku „vede u žáků k odporu ke škole, k nespokojenosti se sebou samým, k utlumení studijních snah. Mezi pedagogy se vedou řadu let diskuse o tom, zda opakování ročníku dětem spíše neškodí, vzhledem k důsledkům, vyplývajících ze stigmatu propadlíka“. (Waltmanová, Greenwoodová, 1997, s. 144)

Strach ze zkoušení, z písemné práce, z vlastního selhání. Žák není schopen unést ponižující pocity.

Obava ze ztráty získané pozice

Žák má dobrý prospěch, ale bojí se, že si ho neudrží. Vágnerová se odvolává na výzkum, z něhož vyplývá: „že rodiče často se strachem ze školy nepočítají, zejména když jsou spokojeni s jeho prospěchem. Učitelé si myslí, že úspěšné děti nemají důvod mít ze školy strach“. (Vágnerová, 1997, s. 66)

Vliv záškoláků z vyšších ročníků – přebírání chování starších žáků, z nichž někteří chodí do školy, jen když chtějí.

Špatný učitel – učitel nepůsobí pouze slovy, ale celou svou osobností. Negativně na žáky působí takový učitel, který na žáky křičí, často je trestá, neumí se ovládat, je náladový, nervózní, má příliš velký odstup od žáků.

Nuda – k záškoláctví může vést během vyučování. Žák pak hledá něco, jak uvádí Fontana (2003, s. 359), co by mu přineslo vzrušení. Také Kyriacou (2005, s. 49) píše o výsledcích početných studií, v nichž záškoláci jako jeden z hlavních důvodů svých absencí uvedli, že vyučovací hodiny byly nudné.

Vliv vrstevníků, party

„Vrstevníci se v dospívání stávají důležitějšími než rodiče, a začnou napodobovat vzor stejně starých žáků v okolí. Z vrstevnické skupiny se stává referenční skupina, která zastihuje svým vlivem ostatní skupiny tedy i rodinu“ (Matoušek, Kroftová, 1998, s. 83).

Vágnerová uvádí: „Vrstevnická skupina slouží jako opora stávající identity. Dospívající jedinec se může uspokojivě vymezit příslušností ke skupině. Tak zvanou skupinovou identitu, která mu pomáhá překonat nejistotu k procesu osamostatňování“ (Vágnerová, 2000, s. 244).

Podle Vágnerové: „Vrstevníci se stávají neformálními autoritami a mají na jedince větší vliv než dospělí. Skupina si tvoří vlastní pravidla, aby se ještě více vymezila proti jiným generacím. Normy platné ve skupině dospívajících jsou nekompromisní, radikální a se sklonem k extrémnímu hodnocení. Potřeba přátelství je v tomto období dospívání velmi silná, proto jsou dospívající ochotni se přizpůsobit i normám, které

nepovažují za vlastní nebo dokonce v rozporu s dosavadní rodinnou výchovou“ (Vágnerová, 2000, s. 245).

2.3.3 Typy záškoláctví

Lazarová člení záškoláctví do tří typů:

„Záškoláctví jako reaktivní akt. Důvodem je strach z neúspěchu, trestu, posměchu, násilí, apod. Rozhodnutí k útěku bývá impulsivní, nepromyšlené záškoláctví jako výbuch (jednou to musí přijít). Bývá plánováno dopředu. Záškoláctví jako dobrá zábava – jedná se o pobyt za školou s partou vrstevníků spojený s návštěvou hospod, heren a parků. Pobývají za školou s vědomím, že to nějak dopadne“.(Lazarová, 1998, s. 38 - 39).

Vágnerová rozeznává záškoláctví jako:

„Obranný mechanismus (např. strach ze špatné známky), žák výjimečně poruší normu, kterou jinak respektuje. Uvědomuje si nesprávnost svého jednání.

Projev nerespektování příslušných sociálních norem – neochota nebo neschopnost akceptovat povinnost, která nepřináší aktuální uspokojení. Škola je chápána jako bezvýznamná instituce, kam není nutné pravidelně chodit“ (Vágnerová, 2001, s. 73).

„V době, kdy má být, záškolák ve škole se většinou zdržuje s partou vrstevníků, chodí do hospod, nebo tráví čas jen tak venku. Záškoláci prožívají buď pocity vzrušení a hrdosti, nebo naopak vinu a stud. Tyto pocity vychází z důvodů, kvůli kterým se žák záškoláctví dopouští. Často se však setkáváme s tím, že záškoláctví nevyvolává žádné pocity, je to pro něj rutinní záležitost. Žáci jsou na záškoláctví zvyklí“.(Kyriacou, 2005, s. 51)

Matějček uvádí: „Došlo-li k záškoláctví pouze jednorázově, dá se předpokládat, že žák pouze zkoušel, jak dalece může překročit nastavené normy. Opakované záškoláctví může signalizovat určitou slabost žáka, např. sníženou frustrační toleranci“(Matějček, 2011, s. 310).

Záškoláctví má řadu podob, různé jsou také jeho důvody a je možné v něm dále rozlišovat:

Záškoláctví pravé - žák do školy nedorazí, ačkoli rodiče si myslí, že se zúčastnil vyučování a do školy šel.

Záškoláctví skryté - žák do školy nedorazí, a to s vědomím rodičů. Tento jev může mít více příčin, od odmítavého postoje rodičů ke vzdělání či ke škole, přes neschopnost rodiče prosadit vůči dítěti svou vůli, potřebu výpomoci dítěte v domácnosti, až po případy, kdy úspěšně předstírají zdravotní komplikace. Vzhledem k tomu, že v těchto případech žákovu nepřítomnost omlouvají, vyžaduje odhalování tohoto nežádoucího jevu zvýšenou pozornost ze strany pedagogických pracovníků.

Záškoláctví interní - žák do školy dorazí a během vyučování na určitý časový úsek (např. na některou hodinu) odejde. Tento jev bývá rovněž označován, jako „útěk ze školy“ (MŠMT, Praha 2024)

2.3.4 Prevence záškoláctví

Zamezit a předejít problémům je lepší, nežli je následně odstraňovat. Východiskem pro prevenci záškoláctví je metodický pokyn MŠMT čj. 10 194/2002–14 k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví. Do tohoto pokynu se na prevenci záškoláctví podílí třídní učitel, výchovný poradce a školní metodik prevence spolu s ostatními učiteli a zákonní zástupci žáka.

V prevenci má nezastupitelné místo: pravidelné zpracovávání dokumentace o absenci žáků, spolupráce a komunikace se zákonnými zástupci, přijetí příslušných opatření, provádění výchovných pohovorů se žáky, a další spolupráce se školním psychologem a institucemi pedagogicko-psychologického poradenství (dále jen PPP) konání výchovných komisí ve škole, spolupráce s orgány sociálně právní ochrany dětí (dále jen OSPOD) oblast předcházení záškoláctví bývá zmiňováno i v rámci minimálních preventivních programů škol. Prevence záškoláctví úzce souvisí s oblastí dalších forem rizikového chování. Jedná se zejména o – prevenci šikany a prevenci závislostního chování.

2.3.5 Pohled na záškoláctví v zahraničí

Záškoláctví je problémem v oblasti školství na celém světě v článku ze zdroje Office of Juvenile Justice and Delinquency Prevention – (Úřad pro soudnictví ve věcech mládeže a prevence kriminality), jsou popsány programy k řešení záškoláctví v USA.

Programy prevence a intervence záškoláctví

Všechny programy mají krátkodobý cíl zlepšit docházku v krátkém časovém horizontu; mnoho z nich má dlouhodobější cíle, kterými jsou zvýšení známek a zlepšení míry ukončení studia. Vzhledem k tomu, že záškoláctví může být způsobeno mnoha faktory, je třeba, aby preventivní a intervenční programy integrovaly jak školní, tak komunitní zdroje, a co nejlépe tak tyto faktory řešily.

Podle Bakera, Sigmona a Nugenta (2001) mají programy, které se nejvíce osvědčily při snižování záškoláctví a dalších rizikových faktorů, několik klíčových prvků:

- zapojení rodičů
- smysluplné sankce nebo důsledky záškoláctví
- smysluplné pobídky k docházce
- průběžné školní programy na snížení záškoláctví
- zapojení komunitních zdrojů

Programy prevence záškoláctví jsou navrženy tak, aby podporovaly pravidelnou školní docházku prostřednictvím jedné nebo více strategií, včetně následujících:

- soudní alternativy
- mentorské programy
- účast orgánů činných v trestním řízení
- Zvýšení zapojení rodičů
- osvětové kampaně o záškoláctví

- Další strategie, jako je zlepšení komunikace mezi rodiči a učiteli a využití zdrojů komunity.

Existuje mnoho různých typů intervencí, prostředí a přístupů/strategií pro snížení záškoláctví. K širším kategoriím patří systémové změny, programy založené na soudech a programy založené na školách. Zároveň mnoho programů zahrnuje prvky z různých typů programů, aby úspěšně odpovídaly potřebám místních komunit.

Zdroj:https://ojjdp.ojp.gov/model-programs-guide/literature-reviews/truancy_prevention.pdf

3 Možnosti intervence záškoláctví na středních školách

Intervence je systematický proces hodnocení a plánování sloužící k nápravě nebo prevenci sociálních, vzdělávacích nebo vývojových problémů, zásah do určité situace, nebo procesu, který mění, nebo narušuje jeho vývoj.

3.1 Legislativní opatření týkající se záškoláctví

Čl. 1 Práva a povinnosti žáků a jejich zákonných zástupců

Ustanovení § 22 zákona č. 561/2024 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů stanoví povinnosti žáků a zákonných zástupců následujícím způsobem:

Žáci základních a středních škol jsou povinni:

- řádně docházet do školy a řádně se vzdělávat
- dodržovat školní řád, předpisy a pokyny k bezpečnosti a ochraně zdraví, s nímž byli seznámeni
- plnit pokyny pedagogických pracovníků

Zákonní zástupci nezletilých žáků jsou mimo jiné povinni:

- zajistit, aby žák docházel řádně do školy
- osobně se zúčastnit projednávání závažných otázek týkající se vzdělání dítěte na vyzvání ředitele školy
- dokládat důvody nepřítomnosti žáka ve vyučování v souladu se školním řádem
- informovat školu o skutečnostech, které by mohly mít vliv na průběh vzdělávání, jakož o jejich změnách.

Čl. 2 Preventivní opatření ze strany školy

Jakýmkoli problémům, včetně problémů výchovných, mezi něž záškoláctví spadá, je lepší předcházet a bránit vzniku. V případě, že se problém objeví, je třeba jej řešit již zárodku, jakmile jsou zjištěni první příznaky. Včasné odhalení záškoláctví je úkolem

školy, zejména třídního učitele dotyčného žáka. Na poli prevence dále působí i jiné subjekty, s nimiž škola spolupracuje, o výchovném problému je informuje nebo jejich pomoc žákovi či jeho rodičům doporučí, případně zprostředkuje.

Školský zákon v § 30 uvádí, že podrobnosti k výkonu práv a povinností žáků a jejich zákonných zástupců, jakož i podrobnosti o pravidlech vzájemných vztahů se zaměstnanci školy stanoví školní řád. Toto ustanovení dává řediteli školy do rukou nástroj pomoci, něhož nastavuje režim docházky do školy, podmínky pro uvolňování žáka z vyučování a omlouvání neúčasti žáka (§ 50 školského zákona a § 67 školského zákona). Konkrétní řešení problematiky docházky žáka do školy a omlouvání nepřítomnosti na vyučování, včetně jejich nedostatků, je tedy záležitost školy, ze školského zákona.

Čl. 4 Způsob omlouvání nepřítomnosti

Nepřítomnost nezletilého žáka základní a střední školy ve škole omlouvá jeho zákonný zástupce. Důvody žákovy nepřítomnosti ve škole je zákonný zástupce povinen doložit nejpozději do tří kalendářních dnů od počátku nepřítomnosti žáka (§ 50 odst. 1. a § 67 odst. 1. školského zákona) způsoby, jakými je dokládá, stanoví školní řád. Lhůta tří kalendářních dnů začíná planout dnem, který následuje po prvním dni nepřítomnosti žáka ve škole.

Právní předpisy nestanoví konkrétní výčet důvodů, které musí, nebo respektive může akceptovat. Předcházet záškoláctví je možné mimo jiné tím, že škola v případě podezření především časté nepřítomnosti žáka nasvědčující zanedbání povinné školní docházky, bude vyžadovat potvrzení od lékaře. Škola může požadovat, pokud to považuje za nezbytné, jako přílohu k omluvence zákonného zástupce ze zdravotních důvodů předložení lékařského potvrzení. Toto je možné pouze, pokud to upravuje školní řád.

Čl. 5 Postup školy v případě záškoláctví

Záškoláctví má obvykle progresivní charakter. Pokud v případě neomluvené nepřítomnosti nenásledují žádná opatření, může se toto jednání opakovat. Pokud nejsou řešeny příčiny záškoláctví, může docházet k dalšímu ohrožení dítěte, jehož

důsledkem může být též pokračování záškoláctví. Neřešení záškoláctví často vede i k tomu, že se jej dopustí další žáci, neboť získají pocit, že je tolerováno. Je tedy nezbytné, aby přiměřená opatření následovala už po prvním případě neomluvené absence, byť se jednalo o jedinou vyučovací hodinu. Rozsah neomluvené absence se hodnotí vždy za každé čtvrtletí.

Při neomluvené absenci do 10 hodin u žáků I. stupně a do 12 hodin u žáka II. stupně a střední školy za dané čtvrtletí školního roku škola kontaktuje zákonného zástupce a vše řeší s ním. Při delší neomluvené absenci postupuje podle dalšího bodu. Pokud má žák I. stupně víc než 10 neomluvených hodin a žák II. stupně a střední školy víc než 12 neomluvených hodin za dané období školního roku svolává, ředitel školy, výchovnou komisi. Podle závažnosti absence žáka se výchovné komise zúčastní: ředitel školy, zákonní zástupci, třídní učitel, výchovný poradce, školní metodik prevence. O průběhu a závěrech jednání se provede zápis, který zúčastnění podepíší. Neúčast nebo odmítnutí podpisu zákonným zástupcem se v zápise zaznamenávají. Každý účastník jednání obdrží jednu kopii.

Pokud se škole nepodaří problém týkající se povinné školní docházky vyřešit vlastními silami a k cíli nevede ani svolání výchovné komise, škola v případě podezření ze spáchání přestupku může k příslušnému orgánu podat podnět k zahájení řízení o přestupku, tj. Podnět k zahájení řízení z moci úřední ve smyslu § 42 správního řádu. Podle § 10 odst. 4 zákona č. 359/1999 Sb. o sociálně právní ochraně dětí, je škola povinná bez zbytečného odkladu oznámit obecnímu úřadu s rozšířenou působností (tedy v praxi OSPD), pokud se dozví o skutečnostech uvedených v § 6 téhož zákona (typicky zanedbání školní docházky, nemravný život, zneužívání návykových látek, násilí) a to v případě, že trvají po takovou dobu, nebo jsou takové intenzity, že nepříznivě ovlivňují vývoj dětí. Na OSPOD tedy škola hlásí jen závažnější případy.

Sankční opatření

Pokud žák porušuje své povinnosti, může mu být uloženo některé z výchovných opatření, o nichž pojednává § 31 školského zákona.

Výchovná (kázeňská opatření) jsou: napomenutí třídního učitele, důtka třídního učitele, důtka ředitele školy.

Kázeňská opatření může třídní učitel nebo ředitel školy uložit žákovi za porušení povinnosti plynoucí ze školního řádu, a to v souladu s pravidly pro ukládání těchto opatření, které školní řád stanoví.

Třídní učitel oznamuje uložení důtky třídního učitele řediteli školy. Důtku ředitele školy lze žákovi uložit pouze po projednání v pedagogické radě. Uložená napomenutí nebo důtky a jeho důvody se neprodleně oznámí žákovi a jeho zákonným zástupcům. Zaznamenává se do dokumentace školy.

Jako důsledek neúčasti žáka ve vyučování ve střední škole stanovuje školský zákon v ustanovení § 68 odst. 2 fikci zanechání vzdělání: Jestliže se žák, který splnil povinnou školní docházku, neúčastní po dobu nejméně 5 vyučovacích dnů vyučování a jeho neúčast není omluvena, vyzve ředitel školy písemně zletilého žáka, aby neprodleně doložil důvody nepřítomnosti, zároveň upozorní, že jinak bude žák posuzován, jako by vzdělání zanechal. Žák, který do deseti dnů od doručení výzvy do školy nenastoupí nebo nedoloží důvod nepřítomnosti, se posuzuje, jako by vzdělání zanechal posledním dnem této lhůty, tímto dnem přestává být žákem školy. (MŠMT, Praha, 2024)

3.2 Realizace preventivních programů

Tato kapitola je zaměřena na primárně preventivní působení na školách vzhledem k rizikovému chování. Program primární prevence je konkrétní dokument, který se zaměřuje na podporu zdravého životního stylu žáků, podporuje jejich sociální a osobnostní rozvoj a rozvoj jejich komunikačních schopností. Je založen na podpoře vlastní aktivity žáků. Do preventivního působení jsou zapojeni všichni pedagogové a probíhá ve spolupráci se zákonnými zástupci žáků.

Preventivní působení na školách je součástí ŠVP a reaguje vždy na konkrétní školní prostředí. Preventivní působení se na školách opírá především o dokumenty MŠMT, na jejich základech jsou vytvářeny a realizovány preventivní programy.

(MŠMT, 2010)

Rodina a škola

Rodina – rodič je nejdůležitějším článkem prevence rizikového chování. Úloha rodiče je v oblasti prevence nezastupitelná, proto je velmi důležité, aby měl rodič nejen aktivní zájem o realizaci preventivních aktivit v prostředí rodiny, ale také dostatek informací o problematice, kterou chce s dítětem řešit. V praxi to znamená být informován o tom, se kterými riziky se může jeho dítě setkat, jak problémům předcházet a jak je také řešit, případně v jaké alternativní pozitivní aktivity dítěti nabídnout. Rodina se zajímá o preventivní program školy, navštěvuje-li třídní schůzky vyskytne-li se výchovný problém řeší ho s vedením školy, třídním učitelem. „učitel je bezesporu člověkem, který by měl důvěru rodičů a dětí v bezpečnou a vlídnou školu posilovat“ (Lazarová 2005, s. 7).

Školy – zaujímají jedinečné místo v systému primární prevence rizikového chování žáků. Jsou totiž institucí, kterou procházejí téměř všechny děti.

Škola je společenskou institucí, jejíž tradiční funkcí je poskytovat vzdělání žákům v organizačních formách podle vzdělávacích programů. Pojetí a funkce školy se mění se změnami společenských potřeb. Je místem socializace žáků, podporujícím jejich osobnostní a sociální rozvoj a připravující je na život osobní, pracovní a občanský (Průcha Jan a kol.: Pedagogický slovník Praha 1995).

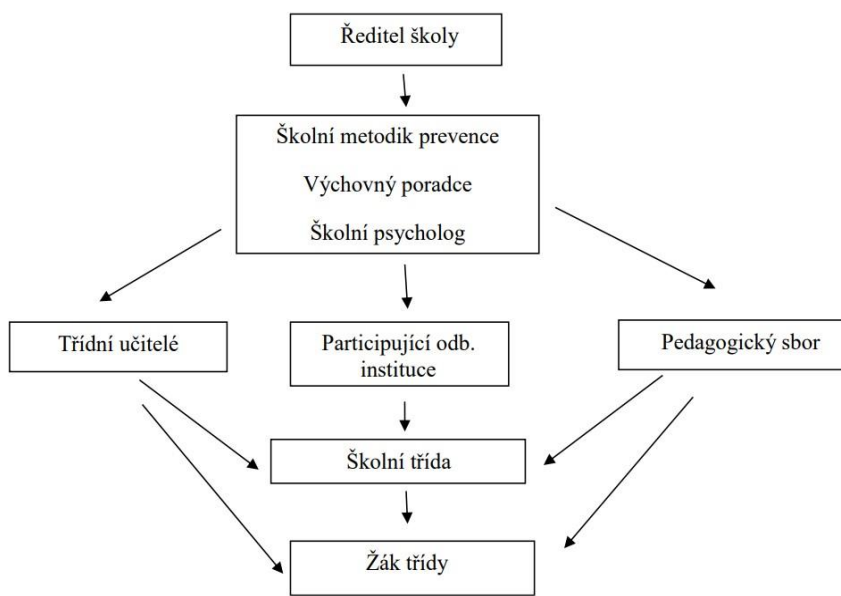
Primární prevence rizikového chování žáků je nedílnou součástí výchovně vzdělávacího procesu všech předmětů a všichni pedagogové se snaží vychovávat žáky v duchu zdravého životního stylu a vést je k osvojování pozitivního sociálního chování a správného využití volného času. Popis současného stavu primární prevence na škole je dlouhodobě realizována efektivní primární prevencí.

Nad rámec preventivních programů, organizovaných školou, škola informuje žáky o možných volnočasových aktivitách, pořádaných veřejnými zájmovými organizacemi. Umožňuje sportovním klubům nábor žáků, zveřejňuje nabídky k zapojení žáků do zájmových kroužků nebo kurzů podle svých zájmů. S úspěchy žáků ve sportovních soutěžích, kroužcích či kurzech, seznamuje ostatní žáky.

Volnočasové aktivity jsou nedílnou součástí primární prevence na středních školách.

Obr. č. 2

Schéma: Zodpovědnost a kooperace v realizaci prevence v jednotlivých úrovních školy (T. Čech, 2008)

Ředitel školy a školského zařízení je přímo zodpovědný za prevenci a za řešení zjištěných projevů. Vytváří podmínky pro předcházení rozvoje rizikového chování zejména:

- Zabezpečením poskytováním poradenských služeb ve škole se zaměřením na primární prevenci rizikového chování, koordinaci tvorby, kontrolou realizace a pravidelným vyhodnocováním minimálního preventivního programu školy,
- Zapracováním do školního řádu a vnitřního řádu řešení aktuálních problémů souvisejících s výskytem rizikového chování ve škole,
- Jmenováním školního metodika prevence, pedagogického pracovníka, který má pro výkon této činnosti odborné předpoklady, kvalifikaci, případně zajistí podmínky ke studiu k nezbytnému výkonu specializovaných činností v oblasti

prevence rizikového chování,

- Podporou týmové spolupráce školního metodika, výchovného poradce, školního psychologa, školního speciálního pedagoga, třídních učitelů a dalších pedagogických pracovníků školy při přípravě, realizaci a vyhodnocování preventivního programu,
- Spoluprací s metodikem prevence z PPP a s krajským školským koordinátorem prevence,
- Podporou aktivit příslušného obecního úřadu zaměřených na rozvoj zdravého životního stylu
- Monitorováním a vyhodnocováním realizace preventivního programu a realizace dalších opatření, ve školním řádu a vnitřním řádu, musí být popsána kontrolní a sankční opatření v oblasti rizikového chování ve škole.
- Začlenění primární prevence rizikového chování u žáků do školních vzdělávacích programů. Do školního vzdělávacího programu vydaného ředitelem školy je začleněna problematika rizikového chování.
- Každý pedagogický pracovník dbá, aby uplatňovaná prevence rizikového chování u žáků byla prováděna komplexně tj. ve všech oblastech školního prostředí a života, jichž se prevence rizikového chování dotýká.

Školní metodik prevence – standardní činnosti školního metodika prevence jsou vymezeny příslušným právním podpisem.

Metodické a koordinační činnosti:

- Koordinace tvorby a kontrola realizace preventivního programu školy
- Koordinace a participace na realizaci aktivit školy zaměřených na rizikové chování.
- Metodické vedení činnosti pedagogických pracovníků školy v oblasti sociálně patologických jevů (vyhledáváním problémových projevů chování, preventivní práce s třídními kolektivy apod.).
- Koordinace spolupráce školy s orgány státní správy a samosprávy, které mají

v kompetenci problematiku prevence sociálně patologických jevů, metodikem preventivních aktivit v PPP a s odbornými pracovníci (poradenskými, terapeutickými, preventivními, krizovými, a dalšími zařízeními a institucemi)

Třídní učitel (ve vztahu k primární prevenci)

- Spolupracuje se školním metodikem prevence při zachycování varovných signálů, podílí se na realizaci Preventivního programu a na pedagogické diagnostice vztahů ve třídě,
- Motivuje k vytvoření vnitřních pravidel třídy, která jsou v souladu se školním řádem, a dbá na jejich důsledné dodržování (vytváření otevřené bezpečné atmosféry a pozitivního sociálního klimatu ve třídě), podporuje rozvoj pozitivních sociálních interakcí mezi žáky třídy,
- Zprostředkovává komunikaci s ostatními členy pedagogického sboru a je garantem spolupráce školy se zákonnými zástupci nezletilých žáků třídy,
- Získává a udržuje si přehled o osobnostních zvláštностech žáků třídy o jejich rodinném zázemí (MŠMT, 2022)

3.2.1 Instituce pomáhající při řešení školních problémů

Orgán sociálně právní ochrany dětí (OSPOD) v závažnějších případech též Policie České republiky. Dalšími institucemi, které se mohou podílet na intervenci, jsou Pedagogicko-psychologické poradny (PPP), poradny pro rodiny, střediska výchovné péče apod.

Poradenský systém je České republice snadno dostupný, proto je možné problémy žáků konzultovat s odborníky z poraden speciálně pedagogických center, psychology ze středisek výchovné péče. (Vališová, Kasíková, 2007, s. 323)

Výchovný poradce

Je první osobou na školách, která by se o situaci žáka měla dozvědět. Výchovní poradci představují základní úroveň poradenského systému. (Vágnerová, 2006, s. 31)

- Jeho účinnost se dělí na poradenství a metodickou a informační činnost
- Poskytuje žákům rady ohledně jejich budoucího povolání

- Pomáhá žákům se speciálními vzdělávacími potřebami – jednak tyto žáky vyhledává a následně jim pomáhá s integrací.
- V rámci metodické a informační činnosti shromažďuje informace o žácích navštěvující školu. Poskytuje informace o tom, jak si škola vede, zákonným zástupcům. (MŠMT, 2022)

Školní psycholog

- V první řadě má za úkol provádět diagnostiku
- V rámci konzultační poradenské a intervenční práce má na starosti skupinovou práci s žáky, spolupráci s učitelem a jeho třídou, řeší prevenci školního neúspěchu žáků či se zabývá multikulturními rozdíly mezi žáky ve škole.

Externí poradenství

- Kromě škol poskytují preventivní poradenství také školská poradenská zařízení, jimiž jsou pedagogicko-psychologická poradna, Speciálně pedagogická centra, Středisko výchovné péče, nízkoprahové neziskové organizace (např. K-centra).

3.2.2 Minimální preventivní program

Minimální preventivní program (dále jen MPP) je založen na podpoře vlastní aktivity žáků, pestrostí forem preventivní práce s žáky zapojení celého pedagogického sboru školy a spolupráce se zákonnými zástupci nezletilých žáků školy. Vychází z omezených, časových, personálních a finančních investic se zaměřením na nejvyšší efektivitu. Jasně definuje krátkodobé a dlouhodobé cíle.

Cíle MPP:

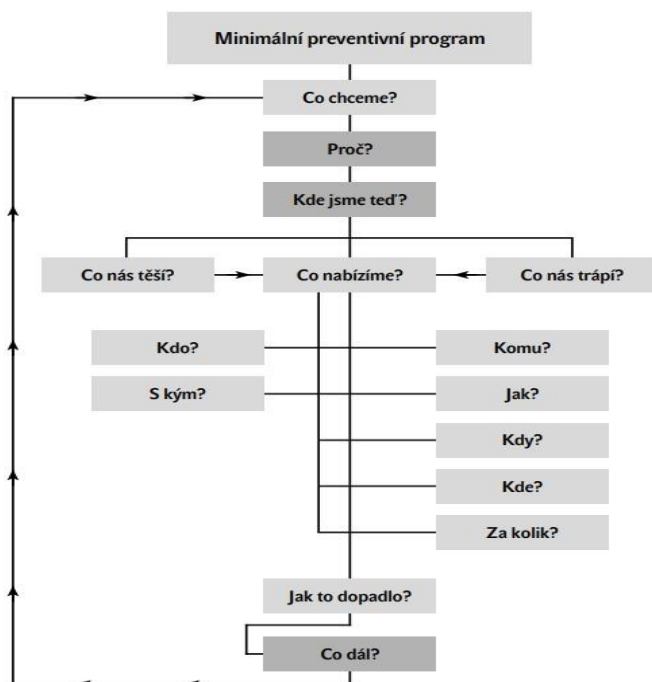
- Specifické
- Měřitelné
- Akceptovatelné
- Realistické
- Termínové (časově ohraničené)

MPP je konkrétní dokument školy zaměřený zejména na výchovu a vzdělávání žáků ke zdravému životnímu stylu, na jejich osobnostní a emoční sociální rozvoj a komunikační dovednosti. MPP je zpracován na jeden školní rok, školní metodik prevence podléhá kontrole České školní inspekci, je vyhodnocován průběžně a na závěr školního roku je hodnocena kvalita a efektivita strategií primární prevence. Dané hodnocení je součástí výroční zprávy o činnosti školy. Podléhá kontrole České školní inspekce, je průběžně vyhodnocován a písemné vyhodnocení účinnosti jeho realizace za školní rok je součástí výroční zprávy o činnosti školy. Na tvorbě MPP se podílejí všichni pracovníci školy (Skácelová, 2010, s. 1)

Vytvoření souboru aktivit pro cílové skupiny

Jednotlivé aktivity se musí soustředit na všechny cílové skupiny, tedy žáky, učitele i rodiče. Zásadními složkami je ve všech cílových skupinách stručná charakteristika programu, jeho realizátor, termín konání aktivity a osoby za program zodpovědné.

Obr. č. 3 Postup při zpracování MPP – z hlediska aktivit žáků a z analýzy výchozí situace z předchozího školního roku (Miovský a kol. 2010, s. 104)

Vytvoření aktivit pro MPP -návrh doporučené struktury

- Je malý a interaktivní
- Zahrnuje podstatnou část žáků
- Zahrnuje získávání relevantních sociálních dovedností a dovedností potřebných pro život
- Bere v úvahu místní specifika
- Využívá pozitivní modely
- Je soustavný a dlouhodobý
- Je prezentován kvalifikovaně a důvěryhodně
- Je komplexní a využívá více strategií
- Počítá s komplikacemi a nabízí dobré možnosti jak je zvládat

(Miovský, 2015, s. 31).

Evaluace MPP

Nedílnou součástí MPP je také způsob, kterým se hodnotí kvalita jeho provádění. Předmětem vyhodnocení musí být uskutečňovaný program výsledky procesu změn, dopad na účastníky programu a dosažený efekt v porovnání se záměrem při evaluaci sledujeme dvě oblasti. Kvalitativní oblast jako hodnocení dosažení stanovených cílů a indikátorů. Tato oblast nám pomůže rozhodnout, zda v daném programu budeme pokračovat.

Kvantitativní oblast kam zahrnujeme počty aktivit, které byly pro jednotlivé cílové skupiny ve škole realizovány, množství jedinců, kteří tyto aktivity v rámci skupin absolvovali.

Evaluace by se měla zaměřit na všechny cílové skupiny (žáky, rodiče, pedagogy) nikoli pouze na skupinu žáků i ostatní skupiny totiž poskytují zásadní informace pro přípravu MPP v dalších letech. Vlastní průběh evaluace lze shrnout do následujících bodů:

- získáváme informace pro včasné odhalování rizik (monitoring)
- volíme způsob uplatňování preventivních intervencí (plánování a vlastní realizace MPP)

- hodnotíme jejich účinnost (vlastní evaluace s využitím monitorovacích modulů, případně dalších evaluačních nástrojů)
- a tím si ověřujeme předpokládané hypotézy (ty by měli odrážet námi definované cíle).

Na závěr evaluace je třeba odpovědět si na následující otázky.

- Bylo skutečně dosaženo cíle?
- Budu opakovat tento postup, přístup? (fungují realizované programy, co je komplikuje, co je ovlivňuje)
- Na co se další rok zaměřím (stanovení nových cílů)

Hodnocení by mělo probíhat prostřednictvím třídních učitelů s podporou vedení školy v rámci spoluúčasti všech pedagogických pracovníků a nepedagogických pracovníků dané školy (školní metodik prevence, výchovný poradce, školní psycholog, PPP a jiné specializované zařízení.) (Skácelová, 2010, s. 5)

PRAKTICKÁ ČÁST

4. Charakteristika vybrané střední odborné školy v Chomutově

V praktické části mé bakalářské práce jsem využil poznatky ze studia odborné literatury, metodických pokynů a způsobů řešení rizikového chování k naplňování programů prevence jsem zvolil šetření pomocí dotazníku, jehož cílem bylo zmapovat situaci v oblasti záškoláctví, volnočasových aktivit a využívání minimálního preventivního programu na dané střední odborné škole.

Region Chomutovsko leží v nejzápadnější části Ústeckého kraje. Se svými historickými památkami a rekreačními zařízeními je vyhledávanou turistickou oblastí.

Rozmanitosti krajiny, poloze měst a vesnic, rozvoji průmyslu, turistiky a společenského života je zcela přirozené vzdělávání mladé generace. Na území Chomutovska bylo několik odborných učilišť, které připravovaly žáky k povolání, které odpovídalo potřebě rozvoje krajiny a společnosti. Střední škola v Chomutově jako příspěvková organizace vznikla sloučením původních škol Obchodní akademie, Střední odborná škola gastronomická, Střední odborné učiliště Chomutov, SŠ technická a automobilní, SOŠ služeb a SOU Kadaň.

Škola poskytuje střední odborné vzdělání pro 1220 žáků v oblasti strojírenství, zemědělství a gastronomie v denní formě zakončené maturitní zkouškou a získáním maturitního vysvědčení. Dále v denním studiu poskytuje vzdělání, které je ukončeno závěrečnou učňovskou zkouškou a získáním výučního listu, v případě praktické školy dvouleté získáním osvědčení o závěrečné zkoušce absolventa. Škola poskytuje vzdělání také pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, případně žáky imobilní. Výuka probíhá na čtyřech střediscích školy v Chomutově, Jirkově, Kadani a v případě odborného výcviku a odborné praxe také ve smluvních organizacích pro výuku se používají moderní učební pomůcky podporující motivaci žáků a didaktická technika určená k prezentaci učiva. Pracoviště odborného výcviku jsou vybavena moderními stroji a zařízeními, která splňují přísná kritéria v oblasti bezpečnosti a kvality práce. Veškeré formy a metody výuky jsou realizovány tak, aby žák v období

vzdělávání získal maximum znalostí, dovedností a návyků a po získání patřičného osvědčení byl uplatnitelným na trhu práce.

K mé bakalářské práci jsem vybral největší středisko v Chomutově. Středisko je situované poblíž centra města s dobrou dopravní obslužností z celého regionu Chomutovska. Středisko je nově zrekonstruováno z bývalé pavilónové základní školy. V areálu je sportovní hřiště s atletickou dráhou a fotbalovým hřištěm, kurty na volejbal a plážový volejbal. A je obklopeno zahradou s odpočinkovými zónami.

Interiér pavilónů, je dostatečně prosvětlený na chodbách jsou opět odpočinkové zóny s květinami a na zdech chodeb jsou různé didaktické obrazy. Ve vstupní hale hlavní budovy jsou vystaveny práce žáků a prezentace všech oborů vzdělání na středisku.

4.1 Dotazníkové šetření

Cílem dotazníku bylo zjištění výskytu záškoláctví a zapojení žáků v realizaci MPP. **Dotazník** – byl schválen ředitelem školy, respondentům tj. žákům 1. a 2. ročníků předán školním e-mailem. Žáci měli možnost dotazník vyplnit společně v hodinách ICT, nebo dotazník mohli vyplnit samostatně doma. Při vyplňování v hodinách ICT byl přítomen učitel ICT. Anonymní odpovědi žáků se shromažďovaly na <https://www.survio.com/cs/> (zadání a otázky dotazníku viz příloha). Po uplynutí doby vyhrazené k vyplnění dotazníku, jsem si vyzvedl výsledky dotazníkového šetření v internetové aplikaci Survio. Následovalo vyhodnocení dotazníku. Dotazníkového šetření se zúčastnilo 205 respondentů, z nichž bylo 190 dokončených a 15 respondentů si dotazník pouze zobrazilo. Celková úspěšnost vyplnění dotazníku byla 92,7%.

Hodnocení otázek jsem rozdělil na tři okruhy:

1/ Všeobecné informace o respondentech

Vyplnění dotazníku se zúčastnilo 116 dívek – 61,1% a 75 chlapců – 39,5%. Jejich průměrný věk byl 15 – 17 let, plnoletí žáci 18+ představují minoritní skupinu respondentů, kteří přestoupili z jiných oborů vzdělávání, či z jiné střední školy. V současné době studují v prvním a druhém ročníku. V oborech vzdělávání ukončených získáním výučního listu bylo 130 respondentů tj. 68,4%. V oborech

vzdělání zakončených maturitní zkouškou se zúčastnilo 58 respondentů tj. 30,5%, v oborech vzdělání zakončených výučním listem a maturitou byli 4 respondenti tj. 2%. Další otázkou byla spokojenost se vzděláváním vybraném oboru. Ze 190 respondentů bylo 149 tj. 72,4% se zvoleným oborem spokojeno. Důvodem spokojenosti byl zájem o vybraný obor již před nástupem na střední odbornou školu. Respondenti byli ovlivněni prací rodičů, někým z rodiny či známými. Zbýlých 41 respondentů tj. 27,9% se zvoleným oborem spokojených není. Volbu oboru brali jako poslední možnost, nebo nátlak rodičů, ale také nepřijetí na obor, ve kterém by se rádi vyučili či který by rádi studovali.

2/ Záškoláctví

Na první otázku, zda byli za školou již na základní škole, odpovědělo ANO 44 respondentů tj. 23,2% NE odpovědělo 120 respondentů tj. 63,2%. Skryté záškoláctví přiznalo také 44 respondentů tj. 23,2%. Několik respondentů však odpovědělo, že ano byli za školou již na základní škole, ale absenci si vždy nechali omluvit. Další otázkou bylo, zda již některý z respondentů byl za školou již na této střední škole. Ze 190 respondentů jich přiznalo záškoláctví 59 tj. 25,2%, nebylo nebo záškoláctví nepřiznalo 131 respondentů tj. 74,8%. Následovala otázka, kolikrát byli ti, kteří záškoláctví přiznali za školou: 1- 2 jich bylo za školou 11 tj. 27,5%, 3 – 5krát jich bylo 5 tj. 10% a 6 a vícekrát za školou bylo 43 respondentů tj. 62,5%. Jako důvod záškoláctví uvádí respondenti, kterých bylo celkem 75 nejčastěji kamarády 24 respondentů tj. 32%, následoval strach ze zkoušení, nepřipravenost na výuku 18 respondentů tj. 24%, strach z učitele byl důvodem pro 13 respondentů tj. 17,3%. Dalším z důvodů byl nezájem o výuku pro 18 respondentů tj. 24%, ze zvědavosti bylo za školou 14 respondentů tj. 18,7%, raději na brigádu než do školy šlo 12 respondentů tj. 16%. Problémy v rodině řešilo záškoláctvím 15 respondentů tj. 20%, strach ze šikany mělo 11 respondentů tj. 14,7% a přítel nebo přítelkyně byli důvodem pro 8 respondentů tj. 10,7%. Dále následovaly otázky týkající se trávení času za školou a pocity či emocemi, které žák při záškoláctví prožívá. Potloukáním se po ulicích tráví čas za školou 11 respondentů tj. 15,3%, kdekoliv s kamarády je 24 respondentů tj. 33,3%, v restauraci či v kavárně sedí 10 respondentů tj. 14%, u

videoher je spokojených 9 respondentů tj. 12,5%, doma tráví čas za školou 50 respondentů tj. 69,4%.

Pocity respondentů za školou se také liší, 42 respondentů tj. 53,8% necítí vůbec nic, nervozitu z prozrazení cití 20 respondentů tj. 25,6%, výčitky svědomí má 14 respondentů tj. 17,9% a pocit svobody a štěstí cití 15 dotazovaných tj. 19,2%. Otázka co bych změnil/a abych chodil/a do školy rád/a odpověděli respondenti takto: 63 respondentů tj. 31,6% odpovědělo, že by neměnilo nic. Dalších 72 respondentů tj. 46,4% by změnilo učitele a asistenty pedagoga, poměry ve třídě by změnilo 38 respondentů tj. 20%, stravu, začátek vyučování, domácí úkoly, praxi a odborný výcvik by změnili nebo zrušili 4 respondenti tj. 2%.

3/ Minimální preventivní program

V této skupině dotazů byly kladeny otázky na minimální preventivní program, na řešení již vzniklých problémů. V případě že má žák velké množství neomluvených hodin, na koho se obrátí. Na školního metodika prevence se obrátí 6 respondentů tj. 4,4%, rodičům se svěří 76 respondentů tj. 55,5%, pro radu k sourozencům nebo jiným příbuzným si půjde 6 respondentů tj. 4,4%. Třídnímu učiteli si pro radu či pomoc půjde 76 respondentů tj. 55,5% a za spolužáky půjde 7 respondentů tj. 5,1%.

V případě minimálního preventivního programu na otázku, zda byli respondenti seznámeni s jeho obsahem jich 116 tj. 62,4% odpovědělo, že ANO, 13 respondentů tj. 7% odpovědělo, že nebylo seznámeno s minimálním preventivním programem a 63 respondentů tj. 33,9% odpovědělo, že neví co to je minimální preventivní program. Důležitou otázkou také bylo, zda rodiče žáky podporují ve studiu, 96 respondentů tj. 52,1% mají plnou podporu od rodičů jak finanční tak pomocnou ve studiu a kontrolní, zda pravidelně dochází do školy, bez podpory rodičů je 9 respondentů tj. 16,8% a 85 respondentů má podporu od sourozenců, jiných rodinných příslušníků, vychovatelů v dětských domovech nebo výchovných ústavech.

Zajímalo mě také, jak žáci tráví svůj volný čas, čemu se ve volném čase věnují. Ze všech dotázaných nemá žádné volnočasové aktivity 38 respondentů tj. 20%, sportu se

věnuje 50 respondentů tj. 27%. Svůj volný čas tráví 22 respondentů tj. 12,1% hraním her na PC, 18 respondentů tj. 9,5% se ve volném čase učí a připravuje na vyučování. S kamarády a s rodinou tráví volný čas 20 respondentů tj. 18,4%, někteří dotázaní, se ve volném čase věnuje výtvarným činnostem, jako jsou různé brigády, této činnosti se věnuje 8 respondentů tj. 5,2%. Umělecké činnosti (malování, kreslení) se věnuje 13 respondentů tj. 6,3%, dalším aktivitám jako je myslivost, zemědělské činnosti, vaření, tanec, hra na hudební nástroj a motokros se věnuje 6 respondentů tj. 3%. Dále jsem se zabýval otázkou, jestli je dostatečná nabídka volnočasových aktivit pořádaných školou a zda žákům vyhovuje. Na tuto otázku odpovědělo 33 respondentů tj. 17,7% ANO, 48 respondentů tj. 25,8% spíše ANO, nevím odpovědělo 74 respondentů tj. 39,8%, spíše NE odpovědělo 36 dotázaných tj. 19,4% a 12 respondentů tj. 6,5% odpovědělo NE. Protože spokojenost se školními aktivitami ve volném čase byla poměrně malá, následoval dotaz, jaké aktivity by žáci změnili či navrhovali. Zde se odpovědi opět značně liší. Nic by neměnilo 80 respondentů tj. 43%, neví, co by se mělo změnit 42 respondentů tj. 23%, volnočasové aktivity nezajímají 5 respondentů tj. 13%. Návrhy na aktivity jako je přístup do školního fitnesscentra i o víkendech a o prázdninách, více výletů a exkurzí v oboru, aby měli větší rozhled, kroužek psychohygieny, čtenářský kroužek, herní klub a vůbec širší nabídka zájmových kroužků navrhovalo 38 respondentů tj. 21%.

Škola pořádá různé besedy, kulturní a sportovní akce tak následovaly otázky, zda se těchto akcí žáci rádi a dobrovolně zúčastňují. Besedy s příslušníky PČR a zaměstnanci probační a mediační služby se pokaždé zúčastnilo 32 respondentů tj. 17,2%, občas se zúčastnilo 74 respondentů tj. 39,8% a nikdy se nezúčastnilo 82 respondentů tj. 45,7%. Ostatních besed, návštěvy divadelních představení, filmových představení v kině a koncertů se pravidelně zúčastňuje 32 respondentů tj. 17,2%, občas se zúčastní 74 respondentů tj. 39,8% a nikdy se nezúčastňuje 82 respondentů tj. 45,7%. Sportovních akcí pořádaných školou se pokaždé zúčastní 39 respondentů tj. 20,7%, někdy se zúčastní 55 respondentů tj. 29,3% a vůbec se nezúčastňuje 100 respondentů tj. 53,2%.

Ve výsledku dotazníkového šetření se potvrdila přítomnost záškoláctví ve velké míře

na dané SŠ v Chomutově. Dále pak, že respondenti znají MPP a škola s ním dobře pracuje. Problém se záškoláctvím způsobuje ve velké míře i sociální složení obyvatel v regionu a trh práce, který nevyžaduje žádné odborné vzdělání, v regionu je několik průmyslových zón, které nabízejí nekvalifikovanou práci a benefity pro své zaměstnance i s nižším stupněm vzdělání. Z výsledků je také patrné, že žáci znají MPP, ale přesto je jejich zájem o aktivity pořádané školou malý a uvádí návrhy na změnu v MPP. Sami žáci by chtěli změnit způsob vyučování, více interakce mezi žáky a vyučujícími, nebaví je frontální výuka s nudným sledováním prezentací.

4.2 Polostrukturovaný rozhovor se školním metodikem prevence

Po vyhodnocení dotazníkového šetření jsem připravil otázky pro školního metodika prevence týkající se zejména prevence záškoláctví a orientace žáků v MPP. Z rozhovoru vyplynulo, že preventivní program je zaměřen na aktivity, které nemají přímo souvislost s rizikovým chováním a aktivity, které napomáhají snižovat riziko vzniku a rozvoje rizikového chování prostřednictvím lepšího využívání volného času. K otázce záškoláctví se vyjádřil metodik, že se škola potýká se záškoláctvím dlouhodobě a v mezích možností školy, byla učiněna opatření týkající se změny školního řádu. V něm se změnila pravidla pro omlouvání absence. Ta musí být úředně ověřena a na omluvenky rodičů z rodinných důvodů není brán zřetel. Po úpravách se alespoň částečně snížila absence žáků. Dále o prevenci záškoláctví odpovídal, že vážnější případy konzultují nejen s rodiči ale především s pracovníky PPP. Pokud se jedná o skryté záškoláctví podporované rodiči, jsou případy ohlašovány na OSPOD. Rodičům doporučuji pomoc nízkoprahových organizací. Například Světlo Kadaň, Kamínek Chomutov. Obeznámil jsem je s připomínkami žáků k aktivitám. Žáci, upřednostňují i vlastní návrhy, které souvisí s jejich zájmy. Jedná se především o sportovní činnosti, návrhy v oblasti kulturního využití, rozšířené nabídky zájmových kroužků. Metodik potvrdil, že se touto aktivitou budou společně se žáky a pedagogy podílet na zařazení těchto zájmů. Na otázku spolupráce s rodiči odpovídal, že není příliš efektivní. Rodiče se ve většině případů spoléhají, že vše si vyřeší škola. Jednou z forem pomoci ze strany rodičů, jsou sponzorské dary na pořádání například lyžařských kurzů, které jsou součástí tělesné výchovy.

5 Vlastní doporučení

Na základě zjištěných výsledků uvádím své návrhy na zlepšení stávající situace. Zatraktivnit školu a vzdělání v ní získané z pohledu žáka tak, aby do školy chodili rádi a uvědomili si důležitost poskytnutého vzdělání. Využít návrhy žáků na zlepšení volnočasových aktivit. Snahu zapojení rodičů na přípravě volnočasových aktivit žáků. Zpřísnit režim omlouvání žáků z výuky. Doporučuji k daným volnočasovým aktivitám přidat ty, které zohledňují aktuální potřeby žáků například sledování nových trendů (být „In“), posilování sociálních a společenských kompetencí zábavnou formou. Zařadit během školního roku několik projektových dnů, jejichž obsah si připraví zástupci tříd pod vedením třídních učitelů. Například projektový den „Dáme se do gala“. Žáci přijdou do školy oblečení podle společenské etikety. Také lze uspořádat „Barevný týden“, přijít do školy každý den v jiné dohodnuté barvě. Na podporu dětí s Dawnovým syndromem uspořádat „Ponožkový den“ tzn. na každou nohu jinou ponožku. Projektové dny by měly být zdokumentovány a z fotografií uspořádat výstavu. Tyto činnosti by výrazně pomohly posílení vztahu žáků ke škole. Musím také konstatovat, že nejsou zařazovány programy založené pouze na předávání informací o rizikovém chování, které nemění postoje a chování, přehánění následků, moralizování, jednorázové programy a přednášky bez návaznosti. Zásadním faktorem je dobrá provázanost programů a jejich stupňování. Dlouhodobá práce s žáky vede k soustavnému budování důvěry, zapojení rodičů a pedagogů systematicky plánovaná a evaluovaná práce.

6 ZÁVĚR

Bakalářská práce se zabývala primární prevencí rizikového chování žáků na středních školách. V teoretické části jsem čerpal z odborných knih, článků a metodických pokynů MŠMT. Z rizikového chování jsem se soustředil na záškoláctví – jednu z nejrozšířenějších forem rizikového chování. Uvádím získané informace o vzniku, vnitřních a vnějších příčinách záškoláctví, následcích, které se na žácích projeví nejen v průběhu studia na střední škole, ale ovlivní i uplatnění na trhu práce při nedokončeném vzdělání. Při řešení záškoláctví je důležité zjistit příčiny, které k tomuto chování vedly. Existuje mnoho důvodů, proč se žáci školy vyhýbají. Ve své bakalářské práci jsem se v souvislosti se záškoláctvím zabýval intervenčními postupy při řešení tohoto jevu. Na intervenci by se měla podílet jak škola, tak rodiče. Ve škole se záškoláctvím zabývá třídní učitel žáka, také výchovný poradce, pokud škola má, tak i školní psycholog. Se žáky by měli vést individuální rozhovory a také s jejich rodiči. S intervencí pomáhají i další odborná pracoviště v případě, že se situace se záškoláctvím stále nelepší, mohou být rodičům dotčeného žáka doporučeny pedagogicko-psychologické poradny či střediska výchovné péče.

V praktické části bakalářské práce jsem použil dotazníkové šetření a polostrukturovaný rozhovor se školním metodikem prevence. Tato šetření prohloubila mé znalosti získané z odborné literatury, která se zabývá školskou prevencí. Poznal jsem, jaké mají žáci střední školy problémy, jak využívat metody nespécifické prevence. Zařazování aktivit pro využití volného času a při tom dbát aby se nenásilnou formou prohlubovaly klíčové kompetence RVP. Na této škole se prevenci věnují v široké nabídce aktivit, které mají přímou souvislost s obsahem ŠVP. Zde mě zaujalo velké množství výletů do různých závodů, jejichž výroba souvisí s obsahem vzdělávacích programů v učebních oborech, které se v této škole vyučují. Přínosem pro mou bakalářskou práci bylo zjištění, že spolupráce celého pedagogického sboru v oblasti prevence, na této škole, je dobře organizována do tvorby preventivního programu se zapojí svými návrhy i žáci.

Závěrem bych chtěl konstatovat, že správně sestavený minimální preventivní program přispívá k vytváření takových podmínek, aby žáci chodili do školy rádi a tím pádem k omezení vysokého počtu neomluvené absence.

7 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

MONOTEMATICKÉ PUBLIKACE

ČECH, Tomáš. *Evaluace preventivně-výchovných činností na základních školách s vizí možných inovací*. článek v odborném časopise Komenský, Brno, Pedagogická fakulta MU ročník 32 č.4, ISSN 032-0449

FONTANA, David. *Psychologie ve školní praxi. Příručka pro učitele*. Vyd. 2 Praha: Portál, 2003. 383 s. ISBN 80-7178-626-8

HARTL, Pavel. HALTROVÁ, Helena. *Psychologický slovník*. 1. vyd. Praha: Portál, 2000. 774 s. ISBN 80-7178-303-X

KOŤA, Jaroslav. *Aktuální problémy výchovy: analýza a prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže*. 1. Vydání Praha: Karolinum, 1998. 169 s. ISBN 80-7184-555-8

KYRIACOU, Chris. *Řešení výchovných problémů ve škole*. Translated by Dagmar Tomková. Vydání první. Praha: Portál, 2005. 151 stran. ISBN 8071789453.

KLÍMA, Pavel. KLÍMA, Josef. *Základy etopedie*. Vyd.1. Praha: SNP 1978. 122 s.

LAZAROVÁ, Bohumíra. *První pomoc při řešení výchovných problémů*. Vyd.1. Praha: Agentura Strom, 1998. 62 s. ISBN 80-86-106-00-4

LAZAROVÁ, Bohumíra. *Netradiční role učitele. O situacích pomoci, krize a poradenství ve školní praxi*. Vyd. 1. Brno: Paido. 2005. 70 s. ISBN 80-7315-115-4.

MACEK, Petr. *Adolescence*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2003. 143 s. ISBN 80-7178-747-7.

MATOUŠEK, Oldřich. KODYMOVÁ, Pavla. *Sociální práce v praxi*. Vyd.1. Praha: Portál 2010. 351 s. ISBN 978-80-736-818-0

MATOUŠEK, Oldřich. KROFTOVÁ, Andrea. *Mládež a delikvence*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2003. 344 s. ISBN 80-7178-226-2

- MATĚJČEK, Zdeněk. *Praxe dětského psychologického poradenství*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2011. 342 s. ISBN 978-80-262-0000-0
- MIOVSKÝ, Michal. a kol. *Primární prevence rizikového chování ve školství*. Vyd.1. Praha: Sdružení SCAN, 2010. 262 s. ISBN 9788-087-584-77
- MIOVSKÝ, Michal. ADÁMKOVÁ, Tereza. BARTÁK, Miroslav. *Výkladový slovník základních pojmů školské prevence rizikového chování*. Vyd.1. Praha: Klinika adiktologie I. Lékařské fakulty v Praze a Všeobecná fakultní nemocnice v Praze, 2015. 272 s. ISBN 978-80-7422-393-8
- NEŠPOR, Karel. *Zásady efektivní primární prevence*. Vyd. 1. Praha: Sport Propag, 1999. 40 s
- PRŮCHA, Jan. WALTEROVÁ, Eliška a MAREŠ, Jiří. *Pedagogický slovník*. 6. Vyd. Praha: Portál, 2009. 400 s. ISBN 978-80-7367-647-6.
- ŘÍČAN, Pavel. KREJČÍŘOVÁ, Dana. a kol. *Dětská klinická psychologie*. 4. vydání. Praha: Grada Publishing a. s. 2006, 604 s. ISBN 80-247-1049-8
- SOVÁK, Miloš. *Defektologický slovník*. Vyd. 3 Praha: H+H, 2000. 418 s. ISBN 80-86022-76-5
- SOBOTKOVÁ, Veronika. a kol. *Rizikové a antisociální chování v adolescenci*. Vyd. 1. Praha: Grada Publishing a. s. 2014. 154 s. ISBN 978-80-247-4042-3
- SKÁCELOVÁ, Lenka. MIOVSKÝ, Michal. *Primární prevence rizikového chování ve školství*. Vyd. 1. Praha: Sdružení Scan, 2010. 262 s. ISBN 9788-087-584-77
- STŘELEČEK, Stanislav. *Studie z teorie a metodiky výchovy*. Vyd. 1. Brno: Katedra pedagogiky PF MU, 2004. 154 s. ISBN 80-866 33-21-7
- TRAIN, Alan. *Nejčastější poruchy chování dětí*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2001. 198 s. ISBN 80-7178-503-2
- VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychologie osobnosti*. Vyd. 1. Praha: Karolinum 2010. 468 s. ISBN 978-80-246-1832-6

VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie: dětství, dospělost, stáří*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2000. 522 s. ISBN 80-7178-308-0.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Vyd. 1. Praha: Portál 2004, 870 s. ISBN 80-7178-80-2

VÁGNEROVÁ, Marie. *Školní poradenská psychologie pro pedagogy*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2005. 430 s. ISBN 80-246-1074-4

VALIŠOVÁ, Alena. KASÍKOVÁ, Hana. a kol. *Pedagogika pro učitele*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2007. 402 s. ISBN 978-80-247-1734-0

VOJTOVÁ, Hana. *Úvod do etopedie*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2008. vyd. 128 s. ISBN 978-80-7315-166-9

VOTAVA, Jiří. *Sociální pedagogika v prostředí školy*. Vyd. 1. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2019. 109 s. ISBN 978-80-213-2996-6

WALTMANOVÁ-GREENWOODOVÁ, Cynthie. *Jak řešit problémy dětí se školou: lexikon pro rodiče*. Vyd. 1. Praha: Portál, 1997. 322.s ISBN 80-7178-125-8.

Zákony a metodické pokyny

Zákon č. 359/1999 Sb, o sociálně – právní ochraně dětí, in *Sbírka zákonů České republiky 2002*

Školský zákon č. 561/2004 Sb. In *Sbírka zákonů, Česká republika 2004*

Metodický pokyn k primární prevenci rizikového chování: *MŠMT čj. 21291/2010, odst. (2)*

Metodické doporučení k prevenci a postihu záškoláctví a omlouvání žáků z vyučování: *MŠMT čj. 780/2024-1*

Elektronické zdroje

Office of juvenile justice and delinquency prevention [online] dostupné z :

<https://ujjdp.ojp.gov/model-programs>

guide/literature/reviews/truancy_prevention.pdf

MŠMT, *Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019 – 2027*, [online] dostupné z:

https://www.msmt.cz/uploads/narodni_strategie_primarni_prevence_2019_2027.pdf

8 SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Dělení primární prevence.....	12
Obrázek 2: Postup při zpracování MPP.....	40
Tabulka 1: Způsoby chování spojené s vývojem identity a vztahů.....	20
Schéma 1: Zodpovědnost a kooperace v realizaci v jednotlivých úrovních školy	36

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1: Minimální preventivní program školy

Příloha 2: Dotazník

Příloha 3: Polostrukturovaný rozhovor

Minimální preventivní program střední odborné školy v Chomutově

V každém středisku pracují metodici prevence, kteří spolu s výchovnými a kariérovými poradci tvoří poradenské pracoviště školy. Tyto poradní týmy spolu se zástupci ředitele příslušného střediska zaměřují svoji činnost zejména na předcházení rizikovým faktorům v chování žáků. Ve spolupráci s třídními učiteli a učiteli jednotlivých vyučovacích předmětů se snaží vytipovávat žáky s výukovými a výchovnými problémy, které by mohly vést až k rizikovému chování, například záškoláctví, nezdravým vztahům ve třídním kolektivu, zneužívání návykových látek apod. Při zjištění problému u žáka je pak nastolena okamžitá spolupráce především s rodiči, dále případně s ošetřujícím lékařem žáka, pedagogicko-psychologickou poradnou v Chomutově či v Kadani, případně dalšími organizacemi, které se zabývají prevencí a řešením rizikového chování, například s K-centrem. Škola dlouhodobě spolupracuje s Občanským sdružením Světlo a Radka Kadaň. Spolupráci, původně zaměřenou na začleňování mladých lidí z vyloučených lokalit do procesu vzdělávání v rámci tzv. regionálního partnerství, jsme rozšířili o dvě výrazné oblasti, a to jednak o zvýšenou individuální péči o žáky ohrožené školním neúspěchem a ze znevýhodněného sociokulturního prostředí, kterým se Světlo Kadaň z. s. věnuje v rámci svého rozsáhlého projektu Podpora žáků při studiu kariérovým poradenstvím v Chomutově, jednak využitím lektorů organizace proškolených na práci s třídním kolektivem pro práci v rámci specifické primární prevence. Ke komunikaci o svých problémech žáci využívali i anonymních schránek důvěry, které jsou jim pro tento účel k dispozici v hlavní budově školy v Chomutově a v Jirkově. Každé středisko zpracovalo Minimální preventivní program tak, aby akceptoval specifika možných problémů s ohledem na složení vzdělávaných žáků.

Přehled realizovaných akcí:

- dny seznamovacích aktivit všech tříd prvního ročníku;
- blok primární prevence „Třídní kolektiv v pohodě“;
- workshopy v rámci prevence duševního zdraví žáků ve spolupráci s organizací Nepanikař z. s., Břeclav (seznámení účastníků s technikami zvládnání stresu);

- besedy na téma Kyberprostor a kyberšikana, Drogy, Kraje pro bezpečný internet, Dobrovolnictví, Domácí násilí, Bez násilí, Kyberšikana, Mládež a trestní právo, Kapka 97-Zdravá prsa;
- besedy ve spolupráci s firmou Magna zaměřené a personalistiku a nábor zaměstnanců;
- exkurze po památkách města Chomutova a Kadaně;
- besedy žáků s Policií ČR, Armádou ČR, s pracovníky probační a mediační služby;
- ve spolupráci s Policií ČR proběhly fyzické testy, používané při náboru s možností využití výsledku testů v případě zájmu absolventů o práci u Policie ČR;
- výchovně vzdělávací programy ke zvýšení finanční gramotnosti žáků;
- návštěvy Úřadu práce Chomutov, besedy pracovníků ÚP se žáky končících ročníků k další profesní dráze;
- návštěva divadelních představení v Městském divadle v Mostě – Sluha dvou pánů, Charleyova teta, Sen noci svatojánské, Don Quijote, Králova řeč;
- návštěva divadelního představení nacvičeného mentálně postiženými klienty sociálního zařízení v Žatci (16. 11. 2022, žáci oboru vzdělání Pečovatelství služby);
- odborné exkurze žáků (Zámecké vinařství Johann W. Třebívlice, Becherovka Karlovy Vary, Pivovar Pilsner Urquell Plzeň, Café Imperial Praha – Zdeněk Pohlreich, Cukrovar Dobruška, IQ Landie Liberec, Chmelařský institut s. r. o. Žatec, prodejna zemědělské a zahradní techniky John Deere v Lounech; sociální zařízení v Psárech a ve Vejprtech, SONS Březenecká Chomutov, Středisko kulturních a knihovnických služeb v Chomutově, Hasičský záchranný sbor v Chomutově, nízkoprahové zařízení Klub MOLO Březenecká Chomutov, Alzheimer centrum Most, Nemocnice Chomutov, Nemocnice Kadaň, Domov klidného stáří v Březenci, Společnost nevidomých a slabozrakých SONS v Chomutově, Březenecká ul., Chráněné bydlení ve Vejprtech – sociální zařízení pro klienty s mentálním postižením, Vojenské muzeum v Praze, Techmania Plzeň, Terezín, Zoologická

zahrada Praha, Botanická zahrada Praha, Pivovar Velké Březno, Zahrada Čech Litoměřice, firma Odenwald Kadaň;

- bezpečnostně dopravní akce BESIP – nultá hodina autoškoly;
- zapojení do mezinárodního výzkumu katedry Psychologie – Efektivita edukačních videí ve vzdělávání; • projektové dny v návaznosti na praktické vyučování maturitních oborů vzdělání a odborný výcvik učebních oborů vzdělání (čepování piva při degustaci piv konané v rámci žatecké dočesné, podzimní a jarní práce na ukázkové chmelnici v rámci programu šlechtění chmele v Chmelařském institutu s. r. o. Žatec, obsluha při Staročeském posvícení v Březně, obsluha při akci Víno na plátně v Březně);
- návštěva veletrhu Technodays 2023 a účast žáků 1. a 2. ročníku oboru vzdělání Hotelnictví na doprovodných přednáškách pořádaných vysokými školami: o přednáška Matematika v praxi – simulace přírodních procesů (ČVUT Praha); o přednáška Jak se třídí odpady a co se s nimi děje poté, když jsou vhozeny do barevných kontejnerů (Fakulta životního prostředí Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem);
- účast na doprovodných výukových akcích (přednáška spojená s besedou Magický Senegal k zeměpisu cestovního ruchu, poznávací zájezd do Paříže pro zájemce z řad žáků oboru vzdělání Hotelnictví, Planeta Země 3000, výstavy v Muzeu v Chomutově, Muzeum chmele v Žatci);
- ukázka německé kuchyně s ochutnávkou výrobků, ochutávka ukrajinského boršče;
- poznávací výlet do přílehlého německého regionu – Sasko, prohlídka centra Drážďan, návštěva vánočních trhů, porovnání českých a německých vánočních tradic, návštěva zámku Moritzburg (5. 12. 2022);
- exkurze žáků potravinářských a gastronomických oborů vzdělání s návštěvou možných příhraničních zaměstnavatelů pořádaná ve spolupráci s německou obdobou OHK (29. 11. 2022);

- uspořádání dvou běhů baristického kurzu pro zájemce z řad žáků 2. a 3. ročníku oboru vzdělání Hotelnictví (21. 2. 2023 kurz absolvovalo osm žáků, 22. 2. 2023 devět žáků);
- akce zaměřené na stmelení třídního kolektivu a prevenci rizikového chování, většinou spojené se společným sportováním: Laser game Most, Kamencové jezero, minigolf na Kamencovém jezeře, sportovní areál Domovinka, Zoopark Chomutov, pozorování zatmění slunce profesionálním hvězdařským dalekohledem dne 25. 10. 2022, výlet do Karlových Varů, preventivní akce se Světlem Kadaň, výlet na zříceninu hradu Šumná, společné bruslení na ledové ploše v Městském parku v Chomutově, Strikeland Chomutov - bowling);
- lyžařský výcvikový kurs (4. až 11. 2. 2023, Ski areál Rejdice – Kořenov, 18 účastníků);
- akce na podporu turistiky v Českém Švýcarsku hrazené z prostředků Ústeckého kraje, z každého střediska vyjela jedna skupina žáků s pedagogickým doprovodem, celkem 4 skupiny s celkovou cenou téměř 200 000 korun;
- sportovně turistický kurz (26. až 29. 6. 2023, Pernink, 36 žáků);
- zájmové kroužky: futsal a sportovní hry, posilování, barmanský kroužek, kroužek sebeobrany, matematika, turistický kroužek.

Dotazník

Příloha: dotazník

Nový dotazník

Dobrý den,

Vážené žákyně, vážení žáci

obracím se na vás s žádostí o vyplnění mého dotazníku, který je základem pro bakalářskou práci na téma „Prevence rizikového chování na střední odborné škole“.

účast je anonymní a dobrovolná.

předem děkuji za vyplnění a spolupráci

Jan Dort

Student

Institutu vzdělávání a poradenství ČZU v Praze obor: Učitelství praktického vyučování.

1 Pohlaví

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

dívka chlapec

2 Věk

3 Jste žák/yně

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

Oboru vzdělání zakončený výučním listem Oboru vzdělání zakončeným maturitní zkouškou Oboru vzdělání zakončeným výučním listem a maturitní zkouškou

4 Z jakého důvodu jste si vybral/a tento obor

5 Byl/a jste na základní škole někdy „za školou“?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

ano ne absenci si vždy nechám omluvit

6 Byl/a jste někdy „za školou“ na této škole

ano ne absenci si vždy nechám omluvit

7 Pokud jste zaškrtl/a odpověď ano, kolikrát po dobu dosavadního studia na této škole (přibližně)

8 Co vás vedlo k tomu, že jste šel/šla „za školu“? (můžete označit více odpovědí)

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

kamarádi strach ze zkoušení, nepřipravenost na výuku strach u učitele nezájem o výuku ze zvědavosti, nebyl k tomu žádný důvod

finanční příležitost (brigáda) problémy v rodině strach ze šikany přítel, přítelkyně

9 Pokud jste „za školou“, jak nejčastěji trávíte tento čas?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

potloukám se po ulicích jsem s kamarády posedávám v kavárně, v restauraci sedím u PC konzole na hry TV jsem doma

16 Zúčastňujete se dobrovolných akcí školou zprostředkované (např. beseda, divadlo, koncert)

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

ojedíněle vždy nikdy

17 Zúčastňujete se školních sportovních akcí (např. turnaje škol v rámci regionu)

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

ojedíněle vždy nikdy

18 Myslíte si, že nabídka školních volnočasových aktivit je dostatečná?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

ano spíše ano nevím spíše ne ne

19 Čemu se věnujete ve volném čase ?

20 Co byste změnili na volnočasových aktivitách pořádaných školou? (napište vlastní návrh)

10 Jak jste se cítil/la ve chvíli, když jste šel/šla „za školu“?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

- nepocítoval/la jsem nic
 byl/la jsem nervózní, že se to někdo dozví
 měl/la jsem výčitky svědomí
 pocítil/la jsem pocit svobody a štěstí, že nejsem ve škole

11 V případě, že máte více neomluvených hodin, na koho se obrátíte se s žádostí o radu pomoc ?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

- školního metodika prevence
 rodiče
 třídního učitele
 spolužáky
 sourozence nebo jiné příbuzné

12 Co by se muselo změnit, abyste chodil/a do školy rád/a

13 Podporují vás rodiče ve studiu? A jakým způsobem

14 Byl/a jste seznámen/a s minimálním preventivním programem na vaší škole?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

- ano
 ne
 nevím co to je

15 Zúčastnil/a jste se besed s policií ČR a probační a mediační služby

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

- ojedíněte
 vždy
 nikdy

16 Zúčastňujete se dobrovolných akcí školou zprostředkované (např. beseda, divadlo, koncert)

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

ojedíněle vždy nikdy

17 Zúčastňujete se školních sportovních akcí (např. turnaje škol v rámci regionu)

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

ojedíněle vždy nikdy

18 Myslíte si, že nabídka školních volnočasových aktivit je dostatečná?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

ano spíše ano nevím spíše ne ne

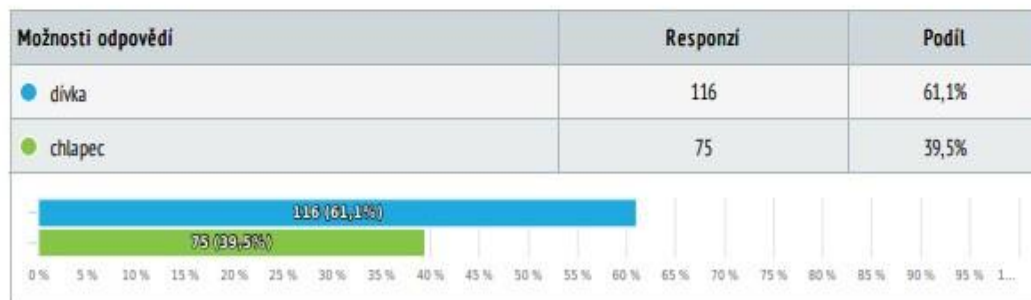
19 Čemu se věnujete ve volném čase ?

20 Co byste změnili na volnočasových aktivitách pořádaných školou? (napište vlastní návrh)

Výsledky

1 Pohlaví

Výběr z možností, více možných, zodpovězeno 190 x, nezodpovězeno 0 x

2 Věk

Textová odpověď, zodpovězeno 190 x, nezodpovězeno 0 x

- je mi 15 let
- Je mi 16 let
- Je mi 17let.
- (2x) sedmnact
- sedmnáct
- sedumnáct let
- šestnáct
- šestnáct
- Tě nemusí zajímat.
- (7x) 15
- 15
- 15 let
- (57x) 16
- (58x) 17
- 17+
- (2x) 17 let
- (29x) 18
- (13x) 19
- (4x) 20
- (2x) 21
- (4x) 22
- 256

Statistika respondentů

205

Počet
návštěv

190

Počet
dokončených

0

Počet
nedokončených

15

Pouze
zobrazení

92,7%

Celková úspěšnost
vyplnění dotazníku

Historie návštěv (12. 01. 2024 – 31. 01. 2024)

Celkem návštěv

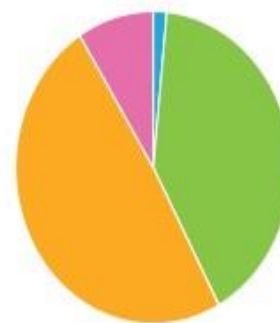
- Pouze zobrazeno (7,3 %)
- Dokončeno (92,7 %)
- Nedokončeno (0,0 %)

Zdroje návštěv

- Přímý odkaz (100,0 %)

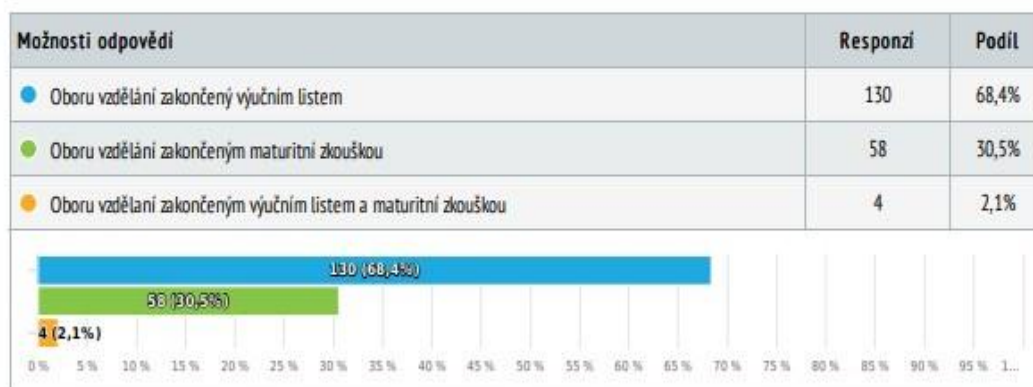
Čas vyplňování dotazníku

- 1-2 min. (1,6 %)
- 2-5 min. (40,5 %)
- 5-10 min. (48,9 %)
- 10-30 min. (8,9 %)

3 Jste žák/yně

Výběr z možností, více možných, zodpovězeno 190 x, nezodpovězeno 0 x

4 Z jakého důvodu jste si vybral/a tento obor

Textová odpověď, zodpovězeno 190 x, nezodpovězeno 0 x

- abych byla schopna pomáhat lidem
- Abych mohla nadále pomáhat lidem
- abych mohla pomáhat ostatním
- Abych nemusel podléhat tlaku z maturitních zkoušek.
- abych získala nové dovednosti a baví me to
- bavilo mě to
- baví ma to
- (4x) baví mě
- BAVÍ MĚ BAŘÍT A OBSLUCHOVAT LIDI
- BAVÍ MĚ OBOR
- baví mě opravy
- baví mě pomáhat lidem
- baví mě pomáhat lidem a mamka dělá podobnou práci jako je můj obor a zajímá mě to
- baví mě pomáhat lidem i když je to občas náročné i na psychiku
- Bavi mě práce s lidmi
- Bavi mě práce s lidmi
- baví mě příroda ale zahradní kyt nikdy nebude
- baví mě tento obor a proto jsem to vybral
- baví me to
- (3x) baví mě to
- Bavi mě to
- Bavi mě to, a chci pomáhat lidem
- Bavi mě to a mám ráda zvířata
- baví mě to a zajímá

- (2x) Kvůli řidičákům
- kvůli řidičákům a miluju zemědělství
- kvůli zvířatům
- lepší mít maturitu než vjuční list
- líbilo se mi to
- líbí se mi
- máma nucena
- máme to v rodině
- Mám rád jídlo
- mam rád traktory
- mám zkušenosti ohledně gastru takže tomu oboru rozumím
- měla o to zájem,baví mě zemědělství
- miluju se starat o lidi
- možnosti a výhody
- nabízí řidičský oprávnění a svářečské kurzy
- Na poslední chvíli
- naučit se vařit
- nb
- nebylo na výběr
- Nejlepší možnost v rámci Chomutova pro mě.
- Ne uměl češtinu
- nevěděla jsem kam jít
- Nevěděla jsem kam jít
- nevěděla jsem kam jít a šla sem i moje sestřenice. Ráda pomáhám lidem
- Nevěděl jsem na jaký obor mám jít.
- (3x) nevím
- (2x) nevím
- NEVIM
- (4x) nevím
- nevím
- nevybral
- nic jiného mi nezbylo
- nikde jinde nebylo místo
- Obor mě baví
- Obor sociální činnost neotevířeli. Chci pomáhat lidem
- od mala je můj sen se stát policistkou
- od malicka jsem vyrůstal v zemědělství
- Opravář zemědělských strojů
- (2x) poslední možnost
- Poznání gastronomie
- Poznání nových věcí
- proč ne
- prostě mne to baví
- protože chci pomáhat lidem
- PROTOŽE ME BAVÍ VARIT

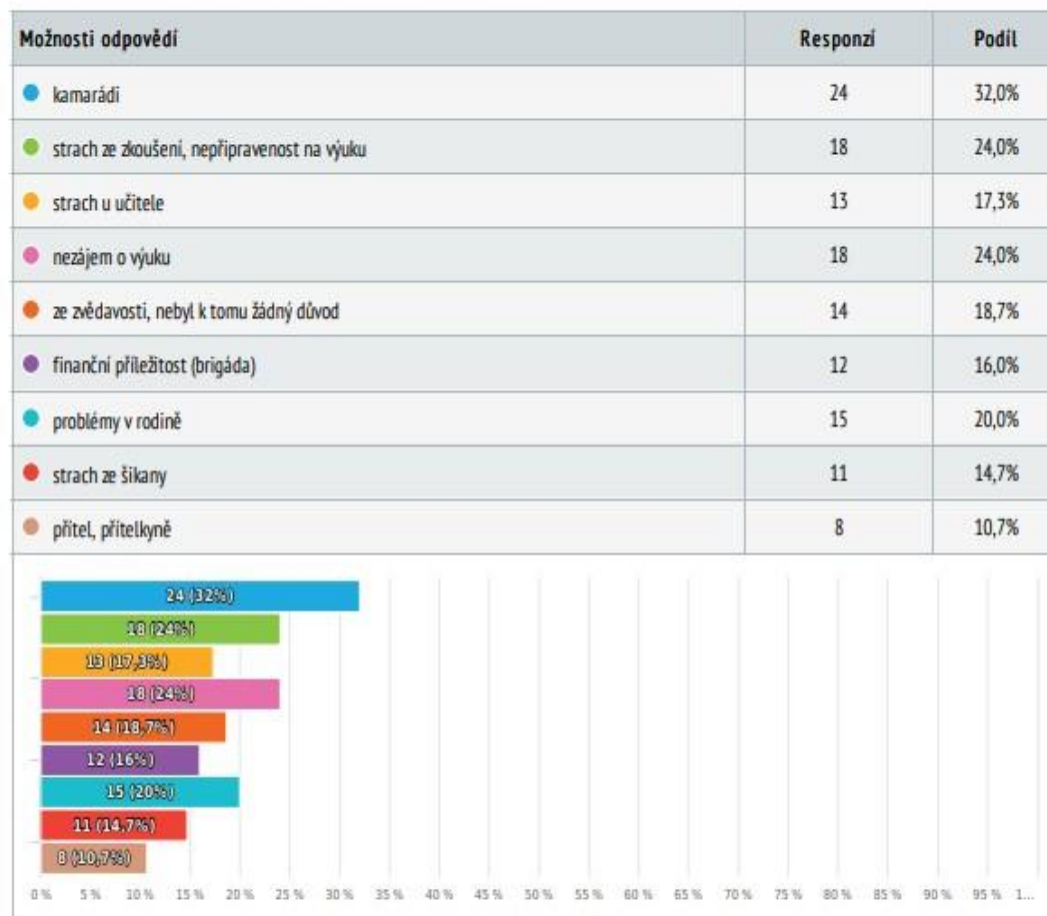
- protože me to baví
- (2x) protože chci pomáhat lidem
- protože chci pracovat ve zdravotnictví a taky si chci dodělat maturitu
- protože jsem musela
- protože jsem nevěděla čím chci být tak jsem se domluvila na tomto oboru s kamarádkou
- Protože jsem nevěděla na jakou jinou školu jít.
- Protože jsem se chtěla tomuto oboru věnovat
- Protože mám rád zemědělství
- protože mám rád zemědělství :D
- Protože mě baví
- Protože mě baví práce venku a chtěl jsem vyzkoušet práci s zvířaty.
- Protože mě tento obor zaujal a chtěla bych ho dělat v budoucnu.
- protože mě to baví
- protože mě to baví
- protože mě to baví
- protože mě to baví a zajímám se o gastronomii
- protože mě to baví a zejmám o gastronomii
- protože mě to zajímá
- Protože mi v výchovný ústavu dali na výběr, byla to jedna ze dvou možností.
- Protože mne baví vařit.
- protože mně to baví
- protože můžu
- Protože po maturitě můžu jít dál a pokračovat v medicíně
- protože ráda pomáhám lidem
- Protože to byla moje jediná možnost a mám ráda vaření a celkově servírka takže mě zároveň i zaujal
- protože to chtěla babička
- přišlo mi to zajímavé
- Původně jsem si tento obor nevybrala, avšak na škole neotevřeli ty obory na které jsem se hlásila tak jsem byla donucena na tento obor jít. Obor však mám ráda a nelituji toho.
- reklama na TT
- rodinný důvod
- Řidičské průkazy zadarmo
- Skrz to že tento obor mám v rodině a chci se to zajímat i já.
- super
- Tak zaujalo mě to a zajímala jsem se o to už dlouho.
- Tenhle obor mě baví
- tento obor jsem si vybrala kvůli intru
- Tento obor jsem si vybrala díky mé mamce, protože je zdravotní sestra. A tento obor mě vždy zajímal.
- tento obor jsem si vybral z důvodu toho že mě baví vařit
- ten to obor mě zaujal
- už od mala jsem chtěla pracovat v nemocnici
- Už od mala mě bavilo pomáhat lidem (praktická sestra)
- už od malička bych chtěla pracovat ve zdravotnictví
- Vaření mě baví
- vybrala jsem si tenhle obor protože od malicka jsem k tomu vedená a baví mě to

- protože me to baví
- (2x) protože chci pomáhat lidem
- protože chci pracovat ve zdravotnictví a taky si chci dodělat maturitu
- protože jsem musela
- protože jsem nevěděla čím chci být tak jsem se domluvila na tomto oboru s kamarádkou
- Protože jsem nevěděla na jakou jinou školu jít.
- Protože jsem se chtěla tomuto oboru věnovat
- Protože mám rád zemědělství
- protože mám rád zemědělství :D
- Protože mě baví
- Protože mě baví práce venku a chtěl jsem vyzkoušet práci s zvířaty.
- Protože mě tento obor zaujal a chtěla bych ho dělat v budoucnu.
- protože mě to baví
- protože mě to baví
- protože mě to baví
- protože mě to baví a zajímám se o gastronomii
- protože mě to baví a zejména o gastronomii
- protože mě to zajímá
- Protože mi v výchovný ústavu dali na výběr, byla to jedna ze dvou možností.
- Protože mne baví vařit.
- protože mně to baví
- protože můžu
- Protože po maturitě můžu jít dál a pokračovat v medicíně
- protože ráda pomáhám lidem
- Protože to byla moje jediná možnost a mám ráda vaření a celkově servírka takže mě zároveň i zaujal
- protože to chtěla babička
- přišlo mi to zajímavé
- Původně jsem si tento obor nevybrala, avšak na škole neotevřeli ty obory na které jsem se hlásila tak jsem byla donucena na tento obor jít. Obor však mám ráda a nelituji toho.
- reklama na TT
- rodinný důvod
- Řidičské průkazy zadarmo
- Skrz to že tento obor mám v rodině a chci se to zajímat i já.
- super
- Tak zaujalo mě to a zajímala jsem se o to už dlouho.
- Tenhle obor mě baví
- tento obor jsem si vybrala kvůli intru
- Tento obor jsem si vybrala díky mé mamce, protože je zdravotní sestra. A tento obor mě vždy zajímal.
- tento obor jsem si vybral z důvodu toho že mě baví vařit
- ten to obor mě zaujal
- už od mala jsem chtěla pracovat v nemocnici
- Už od mala mě bavilo pomáhat lidem (praktická sestra)
- už od malička bych chtěla pracovat ve zdravotnictví
- Vaření mě baví
- vybrala jsem si tenhle obor protože od malicka jsem k tomu vedená a baví mě to

- NE
- (2x) nebyla
- nebyla jsem
- nebyla jsem, ale kdyby ano tak jsou níže uvedené
- nebyla jsem za školou, ale kdybych šla tak z důvodu (níže uvedených)
- nebyla sem za školou
- nevím
- nevím
- nic
- (7x) nikdy
- Nikdy
- nikdy na této škole
- (2x) nn
- tak 2x, ale nechávám si omluvit
- to si nepamatuji
- zaskrtla jsem ne
- (11x) 0
- (2x) 1
- 1rok
- 2
- 2-3
- 3dny
- 4 max 5
- (2x) 5
- 6
- 9 let

8 Co vás vedlo k tomu, že jste šel/šla „za školu“? (můžete označit více odpovědí)

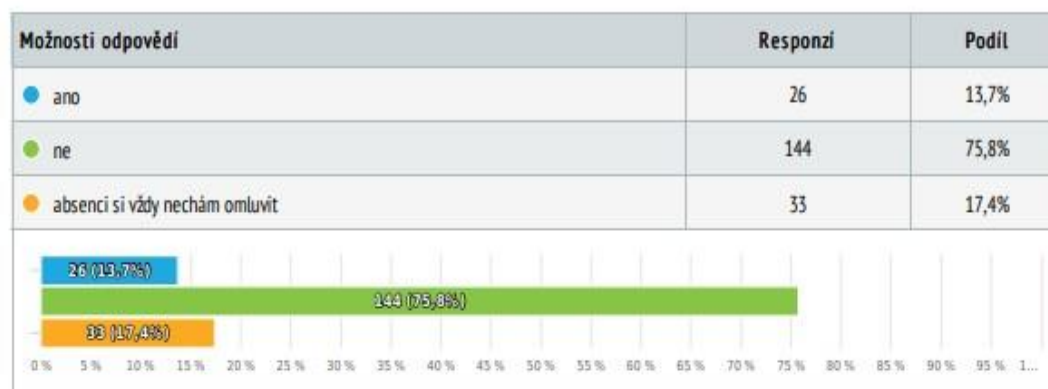
Výběr z možností, více možných, zodpovězeno 75 x, nezodpovězeno 115 x

- baví me vařit a inspirovala me mama
- Baví mě vaření a celkově se zajímat o vše ohledně gastru.
- Baví mě vaření a chci se v tom zlepšovat
- (2x) baví mě vařit
- baví mě vařit
- (2x) Baví mě vařit
- Baví mě vařit a ráda se něco přiučím
- baví mně tento obor
- byla to jedna z mých voleb ke přijmacím zkouškám
- bylo to zajímavé pro mne a navíc v tomto oboru moc lidí není
- Byl to jediná škola co mě zaujala, ještě předtím než jsem věděla věděla co to obnáší
- Byl to záložní plán, vaření mě baví.
- Do zdravotnictví mě to vždycky táhlo, chci pomáhat lidem jak nejlépe mohu
- chci být barmanka
- chci dělat farmáře
- chci jít potom na vysokou školu
- chci pomáhat lidem
- Chci pomáhat lidem
- Chci pomáhat lidem,
- Chci pomáhat starším lidem, kteří už nevládají věci sami, a taky z toho důvodu, že takhle jednou mohu dopadnout i já, a též budu potřebovat, aby se o mě někdo staral tak, jak se starám já o lidi.
- chci pracovat jako číšník a práce v oboru gastro mě baví.
- chci se naučit něco nového
- chci se zlepšit
- chci si splnit svůj životní sen.
- Chtěla bych být pomoct pro lidi kteří jí potřebují
- Chtěla bych pomáhat lidem.
- Chtěla bych pomáhat lidem a už od malička mě k tomu vedla babička tak se toho držím. Je to krásný obor a chtěla bych se vzdělávat dál.
- chtěla jsem být zdravotní sestrou
- Chtěla jsem mít nějaké vzdělání a dál postupovat kariérně
- chtěla jsem na zdrávku ale nevěděla jsem že ocitnu zrovna na téhle škole a oboru
- chtěla jsem to zkusit a jsem za to ráda
- chtějí jsem na zdrávku ale nevzali mě
- inspirovala mě mamka. Líbí se mi práce s lidmi.
- je lepší mít maturitu než výuční list - myslím si že na to mám
- jen tak
- jen tak
- jen tak mě to napadlo
- kuchař-číšník bavilo mě vařit
- kvůli kamarádovi
- kvůli listu
- kvůli řídicákum
- kvůli rodičům
- kvůli rodině
- kvůli řidičáku

6 Byl/la jste někdy „za školou“ na této škole

Výběr z možností, více možných, zodpovězeno 190 x, nezodpovězeno 0 x

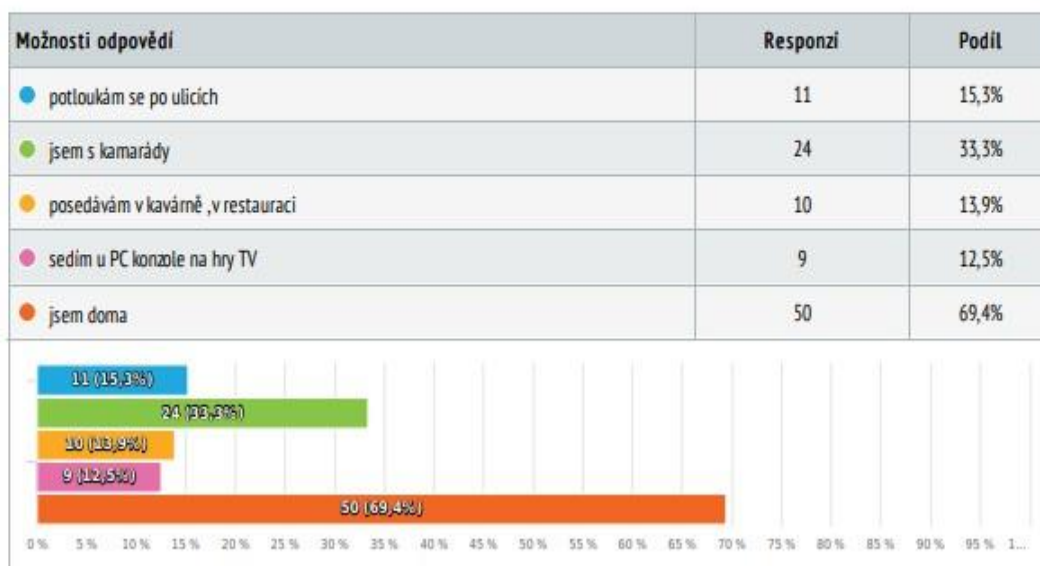
7 pokud jste zaškrtl/a odpověď ano, kolikrát po dobu dosavadního studia na této škole (přibližně)

Textová odpověď, zodpovězeno 190 x, nezodpovězeno 0 x

- (112x)
- (2x) -
-
- (2x) .
- anál s kotaltkovou
- (5x) ani jednou
- ani jednou
- Ani jednou nemám to za potřebí
- asi tak 3
- asi 10
- asi 2x
- asi 5
- Cca 6x, vždycky spíš ke konci pololetí
- hele tak 3x4 do týdne
- hele tak 3-4x za týden
- (2x) jednou
- jednou měsíčně
- jen jednou
- JSEM LEPŠÍ
- každý den
- na této škole nikdy
- (2x) ne
- (2x) ne
- Ne.

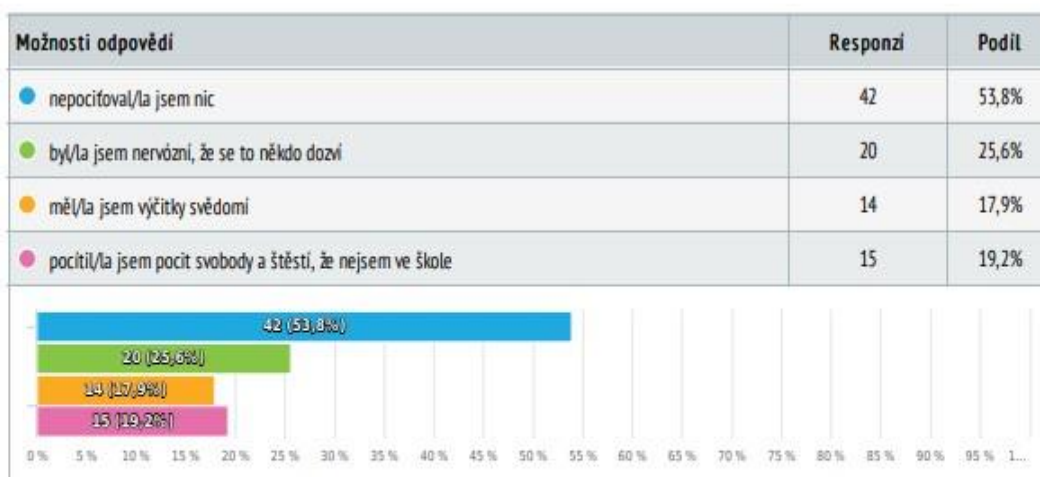
9 Pokud jste „za školou“, jak nejčastěji trávíte tento čas ?

Výběr z možností, více možných, zodpovězeno 72 x, nezodpovězeno 118 x

10 Jak jste se cítil/la ve chvíli, když jste šel/šla „ za školu“?

Výběr z možností, více možných, zodpovězeno 78 x, nezodpovězeno 112 x

- Škola mi nevadí.
- Škola od 9
- Školský systém
- Teď už nic
- Učitele
- (3x) učitelé
- učitelé a způsob učení
- učitelé by nesměli dávat tak najevo které žáky mají rádi a které ne
- udělat vyučební list
- Určitě lepší učitelky
- více volna
- Volnost o svoji vlastní výuku
- všechno
- vstávat od 10h
- vstávat později
- vstávat později
- (3x) všechno
- vůle k učení
- Vztahy ve třídě
- změna kolektivu a učitelů
- změna kolektivu a učitelů a školy
- změnit přístup ostatních učitelů

13 Podporují vás rodiče ve studiu? A jakým způsobem

Textová odpověď, zodpovězeno 190 x, nezodpovězeno 0 x

- (2x) -
- .
- a
- ani ne
- (25x) ano
- ano
- (8x) ano
- ano,
- (6x) Ano
- Ano,
- ANO
- Ano. Dávají mi motivaci, abych měla lepší budoucnost
- ano dávají mi peníze za to když nemám za 5
- ano dávají mi peníze na autobus
- Ano, dostávám dárky když mám dobré známky
- ano chtějí aby ze mě něco bylo
- ano, jdk
- Ano, jak jen můžou.
- ano mají s toho radost

- nestudovat
- (2x) nevím
- (2x) nevím
- nevím
- nevím asi nic
- (12x) nic
- Nic.
- nic bych neměnil
- Nic, do školy chodím ráda.
- Nic chodím do školy aby se učil ne aby jsem to měl rád sednu si učím se aby prošel .
- nic chodím do školy ráda
- nic chodím sem rád
- nic chodím sem ráda
- nic chodí tam pořád, pokud nejsem nemocná
- nic nesním skolu
- Nic, nevadí mi chodit do školy
- nic se měnit nemusí
- nikdy nebudu chodit do školy ráda
- Občas lepší kolektiv ve třídě jinak asi nic.
- pochopení učitele každé byl jednou mladej
- Pozdější začátek první hodiny
- praxe
- praxe by se mohly změnit
- přístup
- Přístup
- přístup ičitelu,vybavni školy, lepší občerstvení
- přístup k žákům a učení
- přístup k žákum, hodnocení
- přístup k žákům, více záživné hodiny
- (2x) přístup některých učitelů
- přístup spolužáku
- Přístup... To že má někdo pár papírů a že já byl tam kde sem byl furt neznamená že si můžu myslet bůh ví co... (Nadřazenost - koukání skrze prsty)
Řeknu to prostě... Neznám člověka co by zastavil ráž 7,65 mm všichni jsme z masa a kostí...
- přístup učitelů k nám
- přístup vedení. Věří lhářům. Nejsou chápaví. Jsou zlí a útoční k jednotlivci. Zklamali mě
- ráda chodím do školy baví mě to
- rád chodím do školy
- spoje.přístup vyuky
- Stipendium
- Styl výuky u některých učitelů
- Systém, Motivace, výměna některých učitelů
- Systém školství v ČR
- Škola by měla být více zábavná a měla by odstranit nesmyslná pravidla jako třeba že nesmíme na kabinku po dvou jinak máme třídní dutku cítím se jak kdybych měla na krku hodn kilo je toho i strašně moc celkově nezvládam školu psychicky a musela jsem si i vyhledat odbornou pomoc což mě mrzí že jediný co se zhoršuje snad hlavně škola na školach se skoro nic nezměnilo více jak 50 let a nad šikanou učitele mavnou rukou a nechaji utočnický at řvou po oběti celkove mi přijde škola jak koncentrační tábor

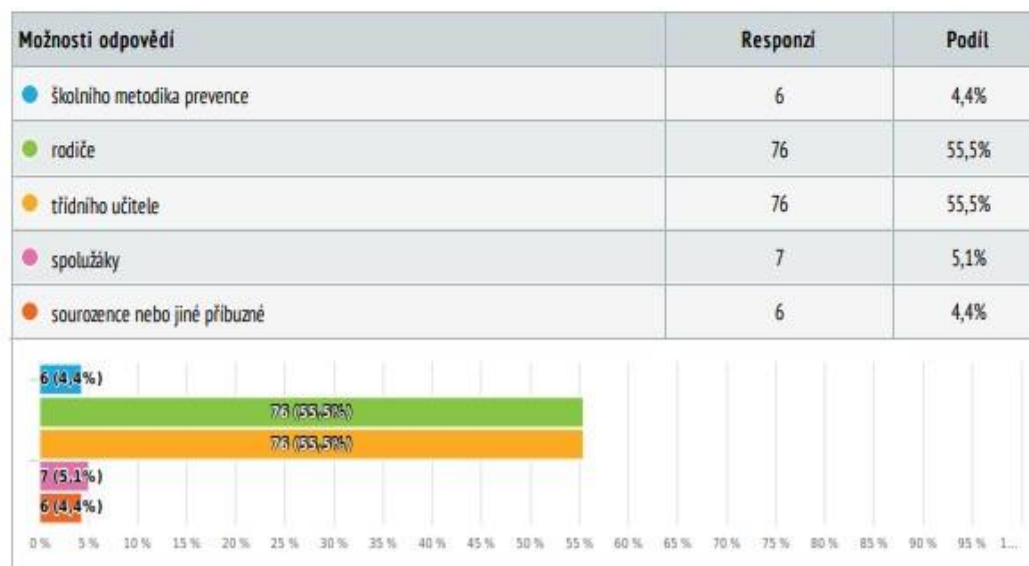
- ano - učí se se mnou, chválí mě
- Ano,vždy mi pomáhají
- ano,zajímají se co jsem ve škole dělala a když něčemu nerozumím tak mi pomáhají
- Ano, zkouší mě, když se učím a známky jsou pro ně důležité.
- ano způsobem nevím
- Ano ~ že mam potom co nabídnout na trhu práce že budu vzdělaný
- ano že mě chválí
- asy
- da se to
- da se to tak říct že mě podporuji
- dávají mi peníze na studium
- dobrou
- finančně
- finančně mi přispívají na cesty do školy
- Finanční hodnoceni
- frešš
- hodne
- CHTĚJÍ ABYCH BYLA VYUČENÁ A MĚLA VÍCE MOŽNOSTÍ V PRACI
- Chválí mě kdykoliv dostanu dobrou známku
- Chválí mě když dostanu dobrou známku a nenadávají když dostanu špatnou
- Chválí mě za známky
- jen penězi
- jo
- JO DÁVÁ MI PENÍŽE
- jo dávaj mi peníze za to když přinesu lepší známku než 5
- jo nemusí vas zajímat
- jo, nevím
- křičí na mně
- mamka mi řekla at jí donesu papír a bude ráda ale pak od ostatních slyším jak jsem blbá a měla bych se zlepšit už ani nevím pořádně co je to spánek kvůli škole
- Moc ne, mamka známky neřeší
- (7x) ne
- (2x) ne
- nebydlím s rodiči
- Nenazval bych to podporou
- Není
- nepodporuji
- nepodporuji
- nepodporuji mě akorát mě stresuji
- nepodporuji mně ve studiu
- Nepotřebuji podporu.. vzdělání je o mně.. když člověk chce udělat jakoukoliv školu stačí chtít
- Ne, většinou mě podporují sourozenci, chválí mě za moje výkony ve škole, a taky pochopí když se mi něco nepovede, pomáhají mi se studiem na zkoušky.
- (2x) nevím
- nevím

- Ano, mamka se se mnou učí a zkouší mě
- ano, moje mamka se se mnou učí, motivuje mě (miluju ji)
- ano, motivací
- ano motivuji
- Ano, Musím chodit
- ano, nechávají to na mě pro co se rozhodnu
- ano nejsou jim známky jedno
- ano, někdy mě odmění
- Ano, někdy my pomáhají pochopit danou látku
- ano, penězi
- ano podporuji
- ano, podporuji
- ano podporuji
- ano podporuji
- (2x) ano podporuji
- Ano podporuji
- Ano podporuji.
- ano podporuji, furt mi říkají když hraju ať se jdu učit říkají mi že to fakt potřebuji že né všude mě vezmou bez výučného listu apod.
- Ano podporuji, kupuji mi potřebné věci ke studiu a pomáhají mi s učením když něčemu nerozumím apod.
- ano, podporuji mě, ale snaží se abych prošla
- ano podporuji mě vždy a jakoliv
- ano podporuji, od malička mě vedli ke škole a hlavně táta a mam to do teď sice jsem o tatínka přišla ale věřím že by mě podporoval na dále protože ví že školu mám ráda
- ano podporuji, ptají se jak bylo, když mám nějaký snaží se ho vyřešit
- ano podporuji, říkají mi že jsem v tom dobrá a že vidí že se snažím
- Ano podporuji už od malička chtěli abych jsem chodila do školy.
- ano podporuji, věří mi že zvládnou maturitu a že jsem šikovná
- ano podporuji. Vždy když něco potřebuji do školy koupí mi to.
- ano pod porujou
- ano pomáhají mi
- ano.pomáhají mi
- Ano pomáhají mi a chválí mě
- Ano, pomáhají mi finančně
- ano pomáhají někdy při učení
- ano pomáhá mi
- ano, povídáme si o studiu
- Ano, říkají mi, ať dělám to co mě baví atd.
- ano, říkají mi že jsem šikovná a že to zvládnou
- Ano, snaží se mě podporovat a motivovat
- Ano stavbou
- Ano, tím že mi dávají rady a sami ví že mne to baví.
- ano učí se semnou
- ano učí se semnou
- Ano, učí se se mnou a neustále mě ujišťují že na to mám.
- ano. Učí se semnou doma

- Nezajímá je to, já se podporuji sama
- nějak
- nijak
- nn
- No není to úplně podpora je to takové donucení
- (2x) normálně
- občas
- Občas se semnou učí a podporuje mě.
- podporovali me ted uz moc ne
- Podporuje mě mamka tak že se mam si našetřit na jízdy jinak mi mamka vše platí takže moje mamka je super
- PODPORUJI
- (2x) podporuji
- podporuji
- Podporuji
- podporuji, at se každý den učím
- podporuji, pomáhají my
- podporuji při každé známce do trojky mi bouchaj doma konfety
- podporuji, že mě vyhodí z bytu
- podporujou, vi ze me to bavi
- podporuji, pomáhá mi máma s ukoly nekdy chodím na doucovani a za dobrou znamku hotovost
- pomáhají mi
- pomáhají mi se učit a podporujou mě
- pomáhají mi z učením
- Pomáhali mi se na vše důkladně připravit
- promlouvají do duše, jeden rodič též ještě peníze
- Psychickou podporou a pomoci s učením
- radí mi s úkolama, a podporuji mě ve všem co se týče školy
- rodiče ne , sestra ano. Sestra mi pomáhá když potřebuji s něčím poradit
- skoro vůbec
- Slovně. Snaží se aby mě to bavilo a při jakémkoliv problému se obrátím na ně
- snaží se abych se učil
- Spíše nepodporuji
- spíš ne
- stávej honem
- tata jen chce aby jsem to dodělala.Podporuje mě tím, že mi platí intr a adava i peníze.
- učí se semnou

11 V případě, že máte více neomluvených hodin, na koho se obrátíte se s žádostí o radu pomoc ?

Výběr z možností, více možných, zodpovězeno 137 x, nezodpovězeno 53 x

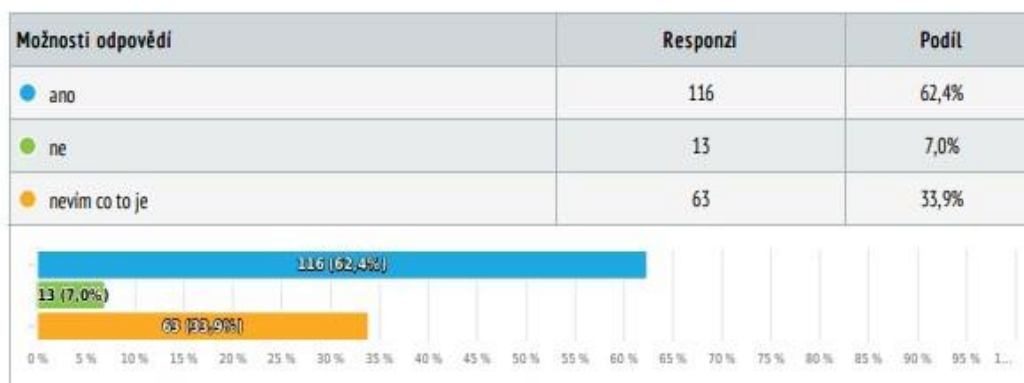
12 Co by se muselo změnit, abyste chodil/a do školy rád/a

Textová odpověď, zodpovězeno 190 x, nezodpovězeno 0 x

- (48x)
- -
- -
- aby jsem si našla práci i se základním vzděláním a nebyla jen uklízečka
- Aby ostatní spolužáci neříkali nic na můj vzhled
- aní nevím
- asi možná někteří učitelé
- asi nic
- Asi nic
- BYT KOLEKTIVNÍ TŘÍDÁ
- být od pozdějších hodin a třeba jen 5 hodin denně
- celkový školský režim, to že nemohu odejít ze školy kdy se mi zachce
- celý školský systém, chodit až od 9 hodiny a neučit se zbytečné předměty když je nevyužiji
- čas
- české školství
- dokončit to
- do školy chodím ráda
- do školy chodím ráda ale na praxi spíše mi tam vadí jeden z mistrů

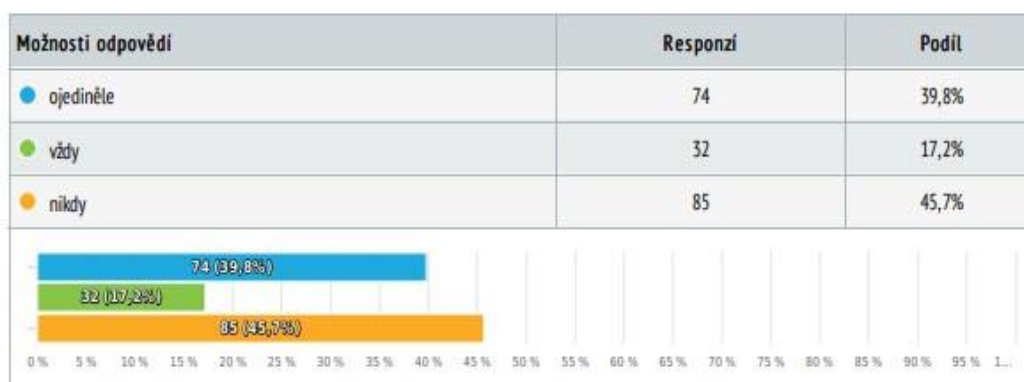
14 Byl/a jste seznámen/a s minimálním preventivním programem na vaší škole?

Výběr z možností, více možných, zodpovězeno 186 x, ne zodpovězeno 4 x

15 Zúčastnil/a jste se besed s policií ČR a probační a mediační služby

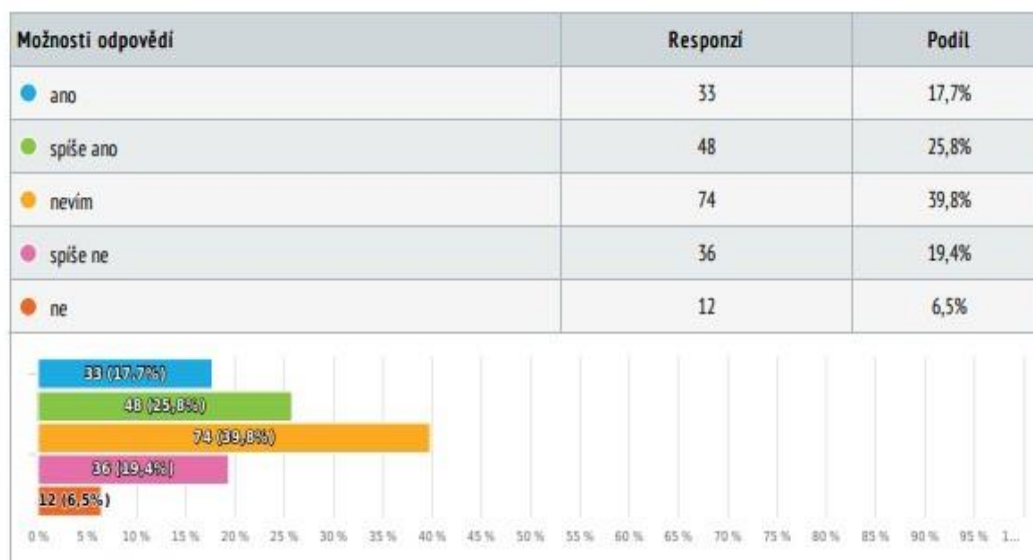
Výběr z možností, více možných, zodpovězeno 186 x, ne zodpovězeno 4 x

- Fitnes, KickBox
- fotbal
- Fotbal, Futsal, online marketing
- Fotbal, hasičina
- fotbal, myslivost a thalibox
- hodně volného času trávím s mojí partou kamarádů, fitko
- Hraji na trubku a kytaru, ve škole máme kroužek dramatického oboru a doma se věnuji převážně digitálnímu kreslení, animaci a kódování. Bohužel je na ně málo času a většinu dělám jen sama doma.
- hraji volejbal, cvičím, chodím ven s přáteli, běhám
- hraju chodím do gymu jezdím na motorkách
- hraju jen tak fotbal nebo chodím na brigádu
- hraju na mobilu nebo poslouchám písničky a až spím
- Hraju sporty, jsem sportovní typ.
- hraju šachy, chodím do posilovny a taky odpočívám
- hraju trenuju cvičím
- hraní her, sledování motivačních videí
- hraní her, vydělávání peněz
- hraní, kreslení, poslouchání hudby
- hraní lol
- hraní pc her, chození ven, kamarádi
- hraní videoher
- hry
- CHODIM DO POSILOVNY A DĚLÁM PENÍZE
- chodím do práce a nebo trávím čas ze sestrou
- (2x) chodím ven
- chodím ven
- chodím ven, hraju hry, jsem doma
- chodím ven kamarady
- chodím ven, poslouchám hudbu
- Chodím ven se psem, poslouchám písničky, jsem na mobilu, jdu ven s kamarády
- chodím ven s kamarády
- chodím ven s kamarády nebo jsem se svým klukem
- Chodím ven s kamarády, nebo trávím čas s rodinou
- chodím ven s kamarády, učím se, dělám věci do školy, odpočívám
- chodit ven
- chození ven
- jezdím na kole a jsem venku
- jezdím na kole jím pomaham doma nebo jsem jen doma
- jezdím traktorem
- Jízda na kole, hraní videoher
- Jsem doma, hraju na mobilu, nebo chodím ven.
- jsem doma na počítači
- jsem doma nebo jsem s blízkými lidmi
- Jsem na sociálních sítích nebo se učím
- jsem s kamarády

18 Myslíte si, že nabídka školních volnočasových aktivit je dostatečná?

Výběr z možností, více možných, zodpovězeno 186 x, nezodpovězeno 4 x

19 Čemu se věnujete ve volném čase ?

Textová odpověď, zodpovězeno 190 x, nezodpovězeno 0 x

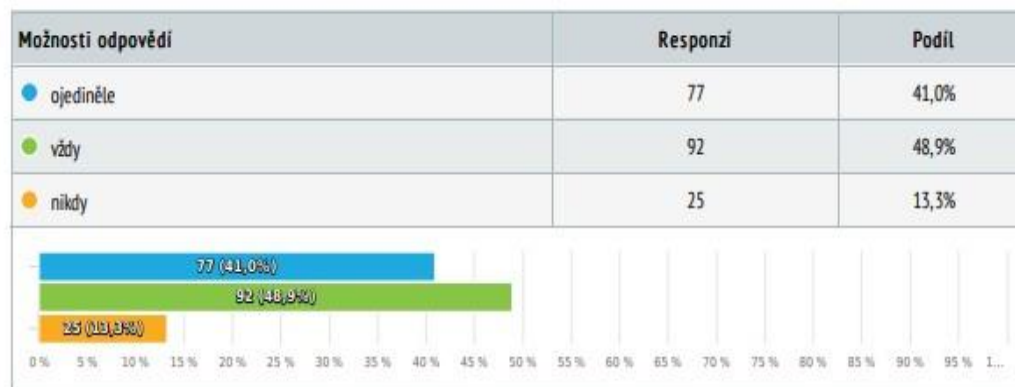
- (9x)
- -
- alkoholu
- alkoholu
- (2x) basketbal
- Bhoužel se ve volném čase věnuji škole až do večera kdy hned jdu spát
- boxu a kontaktním sportům
- brigáda
- Brigádě
- casino
- cirkus
- Cvičení, box
- čtení
- čtení a šachy
- čtením mangy, sledování anime
- čtení nebo sledování seriálu
- Dělán rozhodčího ve fotbale
- fitko
- fitko a procházky
- Fitku

- jsem s přítelem a chodím ven
- kamarádi
- kamarádi a škola
- Kamarádům
- kamarádům, rodině, sobě
- kamarádům, učení, spaní
- Knihy, přítelkyně.
- koníčky občas učení
- koukám na seriály
- koukám na turecké seriály
- koukání na seriály
- (2x) kreslení
- kreslení, hraní, chození ven
- kreslení, malování a čtení
- Kreslení, poslouchání hudby, četba knih
- kreslení, seberozvoj, domácí mazlíček
- ležím, jím, spím, koukám na TV
- malování kreslení učení
- malování, kreslení, učení
- Malování obrazů.
- mam treninky
- motocross
- motokary
- motorka,
- motorky, koně, žitení, filmy
- myslivost, zemědělství
- n
- na mobilu
- nemám volný čas protože se musím učit ani už nevím co mě baví
- nevím
- nic
- (2x) nicemu
- opravy
- pes, domov
- POMAHAM DOMA
- posílovna
- posílovna PC
- Poslouchání hudby, seriály/filmy, hraní se psem
- práce
- Práce
- práci na zahradě
- Přípravu na maturity, sleduju youtube
- příteli, lyžování, rodině
- přítelkyně, učení, kamarádi, hraní na počítači
- přítelkyni a rodině

- Ráda chodím do přírody a cvičím jógu
- Relaxuji doma, občas se jdu projít
- roblox
- Rodina, spánek atp.
- rodině
- Rodině
- rodině a mobilní hře brawl stars
- Rodině a pak sport.
- rodině , kamarádům
- rodině, přátelovi , kamarádům , cvičení
- Rodině, sportu
- Sama sobě a škole
- sobě
- Sobě <3
- spanek
- (3x) spánek
- spánek
- spánek a jídlo, koukám na P
- (2x) spaní
- (3x) spaní
- spaní
- spaní a serialum
- spaní, hraní her, učení, a čas s přítelem
- spaní, koukání na seriály
- Spaní, trávením času doma nebo venku s kámoškou
- spánku, kamarádům, rodině
- spím
- spím a chodím do gymsu
- (3x) sport
- Sportovní kynologie, čtení, seriály, procházky ale nejvíce kynologie
- (2x) sportu
- sportu, odpočinku, učení
- sportu, učení, rodině
- Stavění
- šipky, knihy, deprese
- Škole nebo posilovně
- škole, přáteli, rodině, kočce
- tanci
- thajskému boxu
- tomu co me baví
- trávím čas s kamarády a nebo chodím cvičit do posilovny.
- Trávím čas s přítelkyní
- Trávím čas s rodinou a přáteli
- trénuju menší děti
- tví mámě

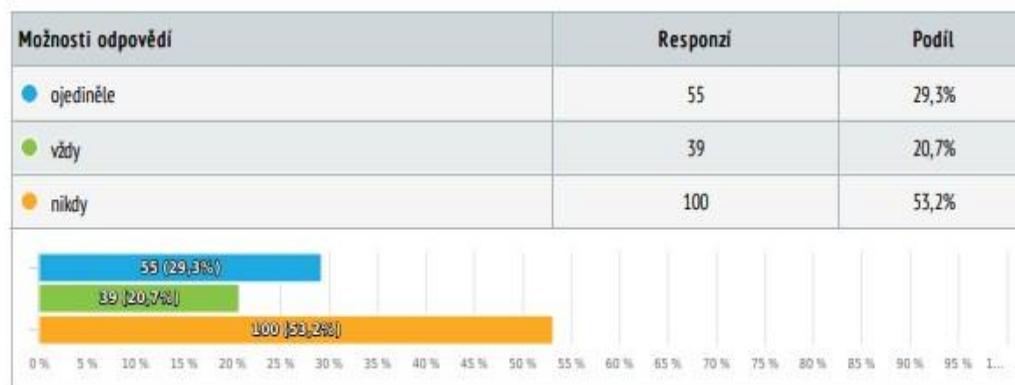
16 Zúčastňujete se dobrovolných akcí školou zprostředkované (např. beseda, divadlo, koncert)

Výběr z možností, více možných, zodpovězeno 188 x, nezodpovězeno 2 x

17 Zúčastňujete se školních sportovních akcí (např. turnaje škol v rámci regionu)

Výběr z možností, více možných, zodpovězeno 188 x, nezodpovězeno 2 x

- učení
- Učení, domácnost, odpočinek
- Učení, protože na zdravíce toho je hodně. A hážkování na odreačování, filmy a seriály
- Učení, rodině a kamarádům ale převážně učenímu
- učím se a chodím ven
- učím se, chodím ven, odpočívám
- vařením
- věnuju se převážně sama sobe ,nebo kamaradum ,rodine
- věnuju se zvířatům
- volejbal, gymnastika, kreslení
- vsím zájmům a konikám
- V SPORTU, PEČENÍ A VAŘENÍ, ZVÍŘATUM
- všechno možný dělám
- zajímavosti
- Zemědělství
- zemědělstvím

20 Co byste změnili na volnočasových aktivitách pořádaných školou? (napište vlastní návrh)

Textová odpověď, zodpovězeno 190 x, nezodpovězeno 0 x

-
-
- (3x) .
- ..
- aby jich bylo třeba 5 v jednom pololetí
- aby přidali hernu nebo herní klub
- Aby se konaly o něco častěji a pro všechny třídy, některé jsou vynechány a pak je to celkem neférové
- ani nevym že nějaké jsou
- ano
- asi aby si žáci mohli vybrat kam by chtěli jet a co by chtěli dělat
- asi není co změnit
- (3x) asi nic
- (2x) asi nic
- asi nic, škola je celkem náročná tudíž na volnočasové aktivity moc času nezbyvá
- at nejsou
- basketbalové tréninky
- bvgttgtrč
- casino
- co já vim
- cokoliv
- Dala bych větší rozsah, zajímala bych se co ty děti zajímá. Aby i po té škole mohly dělat to co oni mají rádi, co by je bavilo. Chtěla bych, aby byly ocenění i za to co je baví v jejich volném čase, aby je učitelé dokázali více pochopit.
- Dělat více výletů

- nic. Ve škole se neúčastňuji volnočasových aktivit.
- nigga
- nrevim
- posilovna by mohla být otevřena 24/7
- Přidala bych více kroužků ale to záleží na tom kolik lidí by tam chodilo. Já a kamarádka s polečně s p. Učitelkou jsme založily dramatický kroužek
- řekla bych že nic
- třeba to bych chtěla více kroužku
- udělal bych jich více
- větší volnost a ne se držet stáda jak kone v ohradě , nikdo nechce aby jsi sel kantor sednout do vedení aspon ja ne .
- více aktivit a více zábavnější
- více aktivit volnočasových
- více cestování
- více kino nebo příroda
- více možností
- více možností
- více spaní
- Více staveb
- více turnajů
- více volnočasových aktivit
- vícrát do týdne
- víc sportu
- víc výletu ohledně našeho oboru aby jsme měli více zkušeností a věděly jak to v životě chodí
- volno
- všechno
- všechno. Žádný volnočasové aktivity nemají- je to k ničemu škola
- za mě střední školy by se měly zaměřit spíše na to učení a připravit ty žáky do života práce atd. za mě školní akce jsou dostatečná
- Znovu bych zavedla kroužek první pomoci
- zúčastnit více zajímavých míst v regionu ČR

- délce mít přestávky
- delší přestávky
- domluvu
- Chtělo by to přidat čtenářský kroužek
- (2x) idk
- jelikož jsem už založila dramatický kroužek, který je na škole jediný, rekla bych, že by se tu ještě využilo nějaký sportovní kroužek
- jelikož jsem už založila dramatický kroužek, tak si myslím, že by se na naší škole hodily i nějaké sportovní kroužky
- kreslení, nějaké kreativní práce
- kroužek, co se věnuje psychické hygieně
- málo jich je
- mělo by se zavést víc akcí
- mít delší přestávky a mít nějaké aktivity z učitelů povídání a tak dále
- MÍT PŘESTAVKU NA OBĚD
- mohlo by jich být více
- Myslím si, že by takové akce měly být pořádané častěji
- n
- nechodím na kroužky
- Nejsem si jistá
- některé jsou podle mě zbytečné a komplikované
- Neměnil bych nic.
- (12x) nevím
- (3x) nevím
- (2x) nevím
- NEVIM
- (19x) nevím
- (2x) Nevím
- nevím asi nic
- nevím asi nic
- nezajímám se o sporty a ani jiné mimoškolní aktivity, děkuji
- Nezajímám se o volnočasové aktivity pořádané školou, protože nemám čas.
- Nezajímám se o volnočasových aktivitách pořádané školou
- (45x) nic
- (4x) nic
- nic.
- (7x) Nic
- (2x) Nic
- Nic.
- (3x) NIC
- nic by nezměnil
- nic je to dobré
- Nic jsou super
- nic mě nenapadá
- nic, moc se jich neúčastním, kvůli dojíždění domů
- nic ne měnil
- nic nezajímám se o sporty nebaví mě to děkuji

Polostrukturovaný rozhovor s metodikem prevence

1) Jak dlouho pracujete na této střední škole?

Na této škole pracuji již 28 let

2) Setkal jste se někdy během vašeho působení na této škole se záškoláctvím žáků?

Ano. Velmi často se setkávám s různými druhy záškoláctví. Kterých je opravdu velmi hodně. Nejčastější je takzvané skryté záškoláctví, kdy rodiče zbytečnou absenci žáků omlouvají. Má na to vliv i sociální skladba regionu, naše škola se s vysokou absencí potýká dlouhodobě.

3) Jak se dozvídáte o rizikovém chování (záškoláctví) problémech žáků

Žáci se na mě přímo neobrací se svými problémy. O tom že mají nějaký problém třeba s docházkou do školy nebo i něco jiného, se dozvídám nejčastěji od třídních učitelů nebo učitelů praktického vyučování. S kterými se pravidelně setkávám, řešíme další postup při řešení daného problému.

4) Jaké bývají reakce rodičů na záškoláctví jejich dítěte?

Když ten rodič je „normální“ tak jsou rádi, že se škola ozvala. Oni to spíš netuší, když třeba to cítí jako selhání nebo ostudu tak někdy je kryjí, ale ono se to obvykle třeba časem zase projeví. Někteří rodiče brečí, někteří rodiče nekryjí, jsou naštvaní. Reakce jsou různé.

5) Jaké jsou podle vás nejčastější příčiny záškoláctví na vaší škole?

Těch příčin je celá řada ale obecně můžu říct, že jako nejčastější je špatná volba oboru vzdělání, žáky pak nebaví chodit do školy.

6) Jaký máze domluvený postup (ve školním řádu) abyste předcházeli záškoláctví?

Ve školním řádu jsme upravili způsob omlouvání absence žáků. Absence musí být úředně potvrzená. Na omluvy typu „z rodinných důvodů“, již není brán zřetel. Čímž se alespoň částečně snížila absence žáků.

7) Jaké používáte postupy při zjištění velké neomluvené absence žáků?

Při velkém množství neomluvené absence doporučujeme zákonným zástupcům žáka, aby společně navštívili pedagogicko-psychologickou poradnu. Jestliže není spolupráce zákonných zástupců a žáka obracíme se rovnou na OSPOD

8) Jaké aktivity z MPP mají podle vašeho názoru potenciál zabránit (snížit záškoláctví)

Podle mého názoru jsou to odborné exkurze, adaptační pobyty, školní sportovní soutěže mezi třídami, hlavně to musí být pro žáky zdarma.

9) Mohou si žáci vybrat jen ty aktivity, které je baví?

Ano, mohou si vybrat z aktivit MPP, ale pouze ty, které škola nabízí jako volnočasové například zájmové kroužky

10) Které z těchto aktivit se vám ve škole nejvíce osvědčily?

Adaptační pobyty mají různá zaměření a žáky to baví.

11) Jakým způsobem se snažíte žáky vaší školy motivovat ke studiu?

Motivovat. No spíš jim tak vysvětlovat co se týče života, že to nebude tak fungovat. Jak si myslí, že tohle udělají jednou nebo dvakrát v zaměstnání tak je všichni vyhodí. Protože do té práce budou muset chodit. Motivujeme je tak aby si uvědomili, jak je pro ně dosažené vzdělání důležité, aby se lépe uplatnili na trhu práce.

Z vašeho dotazníku vyplynulo že naši žáci by chtěli zpestřit nabídku volnočasových aktivit a dali i vlastní návrhy. Se kterými bychom mohli v budoucnu pracovat.